

nr.	cursief woord uit de tekst	uitleg
Les 1		
1	gevorderden	mensen die al een tijd bezig zijn met een studie of vaardigheid en dus enige kennis en ervaring hebben; de gevorderde
2	gemeenschappelijk	met verschillende mensen dezelfde eigenschap of ruimte hebben
3	raden	to guess/erraten/deviner/tahmin etmek; raden-raadde-geraden
4	afvragen	jezelf een vraag stellen; afvragen-vroeg af-afgevraagd
5	stelt ... voor	dat stelt niks voor = dat is helemaal niet belangrijk; voorstelde-stelde voor-voorgesteld
6	piepklein	heel erg klein
7	bomvol	heel erg vol
8	carpoolen	met twee of meer mensen van één auto gebruikmaken om geld en het milieu te sparen; vooral van en naar je werk
9	omelet (de)	een mengsel van gebakken eieren; omeletten
10	kebab	gebakken vlees van een soort grill
11	yoghurt	zuur zuivelproduct gemaakt van melk, wordt meestal gegeten na het avondeten of bij het ontbijt
12	chocola (de)	bruin of wit snoep, gemaakt van cacao en suiker
13	tof	goed, leuk, aardig
14	Hebreeuws	(het) Hebreeuws = de Hebreeuwse taal (wordt gesproken in Israël)
15	paradijs (het)	een ideale, mooie en rustige plaats; de tuin waarin Adam en Eva woonden volgens de Bijbel en de Koran; de paradijzen
16	schaken	een spel spelen met 16 witte en 16 zwarte figuren op een bord met witte en zwarte vierkantjes; schaken-schaakte-geschaakt
17	Perzisch	(het) Perzisch = de Perzische taal = het Farsi (wordt gesproken in Iran)
18	Indonesisch	(het) Indonesisch = de Indonesische taal
19	sowieso	Duits: in elk geval
20	terechtgekomen	(toevallig) op een bepaalde plaats komen; terechtkomen-kwam terecht-terechtgekomen
21	uitgeleend	voor een tijdje aan iemand in gebruik gegeven; uitlenen-leende uit-uitgeleend
22	verklap	iets vertellen wat eigenlijk geheim moet blijven; verklappen-verklapte-verklapt
23	discussiëren	met argumenten bespreken; discussiëren-discussieerde-gediscussieerd
24	verbazen	het zal je verbazen = je zult wel verbaasd zijn. Dat verbaast me; verbazen-verbaasde-verbaasd
25	cijfers	getallen
26	taalkundige	linguïst, expert op het gebied van talen
27	beschrijving (de)	een verhaal vertellen over iets of iemand of over een gebeurtenis; beschrijvingen
28	grafiek (de)	figuur uit de statistiek met lijnen om cijfers beter te kunnen begrijpen; grafieken
29	begrijpelijk	goed te begrijpen
30	daarover	over dat onderwerp
31	quite	quite staan: gelijk staan; evenveel punten of evenveel hebben
32	buurlanden	de burens van een land; Duitsland en België zijn de buurlanden van Nederland; het buurland
33	vanouds	sinds lang geleden
34	weggeeft	hier: uitleent, de ene taal neemt woorden uit de andere taal over; weggeven-gaf weg-weggegeven
35	aanbieding	iets in de aanbieding hebben = iets goeds of waardevols wat je weg wilt geven of wilt verkopen
36	emigreerden	verhuisden naar een ander land; emigreren-emigreerde-geëmigreerd
37	verhuisden	van vaste plaats veranderen; verhuizen-verhuisde-verhuisd
38	schets (de)	tekening of ontwerp in grote lijnen; de schetsen
39	schaats (de)	schoen met ijzer eronder; om mee over het ijs te bewegen; schaatsen

40	duin (het)	heuvel van zand aan de zeekust; duinen
41	schipper (de)	de persoon die een schip bestuurt; schippers
42	enz.	korte vorm van: enzovoort/et cetera
43	middeleeuwen (de)	periode tussen de jaren 500 en 1500
44	stukken	stukken slechter: veel slechter
45	geringe	weinig, klein, niet veel. Niet gering = heel veel
46	Dutch	Engels: Nederlandse
47	to go Dutch	Engels: ieder betaalt voor zichzelf
48	Dutch courage	Engels: alleen iets durven doen als je alcohol gedronken hebt
49	netto	het uiteindelijke aantal
50	Hanze (de)	naam van het samenwerkingsverband uit de twaalfde eeuw
51	samenwerking (de)	met elkaar aan dezelfde taak werken
52	verrassend veel	(veel) meer dan je verwacht
53	Scandinavische	uit Scandinavië (Noorwegen, Zweden, Finland, Denemarken)
54	beland	terechtgekomen; belanden-belandde-is beland
55	dateert (uit)	uit een bepaalde tijd komen; dateren-dateerde-gedateerd
56	koopmanssteden	handelssteden; de koopmansstad
57	stipjes	kleine rondjes of puntjes; het stipje
58	beheerste	de controle hebben over; beheersen-beheerste-beheerst
59	handelen	geld verdienen door te kopen en te verkopen; handelen-handelde-gehandeld
60	huiden	skin/peau/Haut/ciltler; de huid
61	verwant (zijn)	familie zijn. Een verwant(e) is een familielid
62	vaklui	mensen die een vak beheersen; de vakman
63	grachtenhuizen	huizen met een speciale vorm aan een gracht; het grachtenhuis
64	wiskundige termen	termen/namen uit de wiskunde (mathematics/Mathematik/mathématiques/ matematik); de wiskundige term
65	vierkant (het)	square/Quadrat/carré/kare; vierkanten □
66	driehoek (de)	triangle/Dreieck/triangle/üçgen; driehoeken △
67	kolonisten	bewoners van een kolonie, of mensen die in een ander land een kolonie beginnen; de kolonist
68	landde	kwam aan land, kwam aan (vanuit een schip of vliegtuig); landen-landde-geland
69	halverwege	in het midden van, op de helft van
70	afstammelingen	Nederlandse afstammelingen: de (klein)kinderen van Nederlanders; de afstammeling
71	ingeruild	iets geven om iets anders te krijgen; inruilen-inruilde-ingeruild
72	emigranten	mensen die verhuizen naar een ander land; de emigrant
73	koekje (het)	cookie/Platzchen/gateau/kurabiye; koekjes
74	verreweg	veel meer dan andere(n)
75	leenwoorden	woorden die van de ene taal naar de andere gaan; het leenwoord
76	overgenomen	ook gaan doen; overnemen-nam over-overgenomen
77	besmet (zijn)	een slechte naam hebben
78	huis-tuin-en-keuken-	gewone, simpele. Hier: woorden van dingen die je thuis gebruikt
79	baas (de)	boss/Cheff/patron/patron; bazen
80	gas (het)	gaz/Gaz/gaz/gaz; gassen
81	kraan (de)	ding in de keuken waar water uitkomt; kranen
82	pomp (de)	pump/Pumpen/pompe/pompa; pompen
83	pen (de)	iets om mee te schrijven; pennen
84	bijgaand	wat hier bij staat
85	opvalt	opvallend zijn, de aandacht trekken; opvallen-viel op-opgevallen
86	rondgetrokken	rondgereisd; rondtrekken trok rond-rondgetrokken
87	religie (de)	godsdienst; religies
88	verspreiden	bekendmaken in een groter gebied; verspreiden-verspreidde-verspreid
89	simpelweg	eenvoudig, gewoon
90	levensstandaard (de)	het niveau van welvaart
91	emigratie (de)	het verhuizen naar een ander land

92	gereedschap	instrument om iets mee te maken
93	potten	pots/Topfen/pots/çanaklar; gereedschappen; de pot
94	pannen	pans/Topfen/casseroles/tavalar; de pan
95	naalden	needles/Nadeln/aiguilles/igneler; de naald
96	handelaar (de)	iemand die handelt, koopt en verkoopt; handelaren
97	kurkentrekker (de)	instrument om een wijnfles mee open te maken; kurkentrekkers
98	nr.	nummer
99	overblijfsel (het)	de rest; overblijfsels
100	veroverden	in bezit nemen; veroveren-veroverde-veroverd
101	concluderen	vaststellen; de conclusie trekken; concluderen-concludeerde-geconcludeerd
102	samenhangen (met)	een verband hebben met; samenhangen-hing samen-samengehangen
103	aanspreekvorm (de)	woord dat je gebruikt als je tegen iemand praat; aanspreekvormen
104	zomin	net zomin ... als: evenmin als, en ook niet
105	scheikundige (de)	iemand die scheikunde (chemistry/Chemie/chimie/kimya) gestudeerd heeft; scheikundigen
106	chaos (de)	situatie zonder orde
107	sloeg aan	succes hebben, mode worden; aanslaan-sloeg aan-aangeslagen
108	onderstreept	benadrukken, duidelijk laten zien; onderstrepen-onderstreepte-onderstreept
109	applaus (het)	in de handen klappen als je iets mooi of goed vindt
110	levendige	op een manier dat je de situatie voor je ziet
111	dankwoord (het) uitspreken	iets zeggen om iemand te bedanken; dankwoorden
112	illustraties	plaatjes, tekeningetjes; de illustratie
113	pakkend	boeiend, interessant
114	kernachtig	kort, maar precies het belangrijkste deel beschrijvend; bondig
115	i.p.v.	in plaats van
116	plafond (het)	bovenkant van een kamer; plafonds
117	verlegen	bang om te spreken als er andere mensen bij zijn
118	pauzeren	een korte pauze nemen tijdens het werk of de les; pauzeren-pauzeerde-gepauzeerd
119	voetnoten	korte uitleg onder aan de bladzijde; voetnoot (de)
120	onderhoud (het)	zorgen dat iets in goede conditie blijft
121	monumentale	met historische betekenis; die bewaard moet blijven; monumentaal
122	aantrekkingskracht (de)	kracht waarmee je mensen naar je toe kunt laten komen
123	uitvoering (de)	het realiseren van een plan
124	monumenten	een gebouw dat bewaard moet worden omdat het historische betekenis heeft
125	vitale	krachtige, levende; vitaal
126	rapporteur	vertel wat er gebeurt of besproken is; rapporteren-rapporteerde-gerapporteerd
127	notities	wat je genoteerd of opgeschreven hebt; de notitie
128	correctheid (de)	hier: met correcte, goede, grammaticaal juiste zinnen
129	minimaal	ten minste, niet minder dan

Les 2

130	welvaart (de)	de toestand dat het economisch en sociaal goed gaat in een land
131	welzijn (het)	de toestand dat het goed met je gaat en dat je alles hebt wat je nodig hebt
132	rijkdom (de)	veel geld en goederen hebben; rijkdommen
133	maritieme	zee-
134	grootmacht (de)	een belangrijk en rijk land met veel macht en invloed; grootmachten
135	tolerantie (de)	toelaten dat mensen anders denken en doen dan jijzelf
136	hierheen	hierheen = naar hier, in dit geval naar Nederland
137	trok	naar zich toe halen omdat het leuk, interessant of mooi is; trekken-trok-getrokken
138	ondernemingszin (de)	bereidheid om initiatieven te nemen of een nieuw bedrijf te starten
139	kenmerkte	karakteriseren; kenmerken-kenmerkte-gekenmerkt

140	achteruitgang (de)	de ontwikkeling dat de situatie steeds slechter wordt
141	geschoolde	op een school of opleiding geleerd
142	arbeid (de)	het werk
143	belastingdruk (de)	het gevoel (te) veel belasting te moeten betalen
144	protectionistische	beschermende
145	vrijhandel (de)	handel zonder invoer- en uitvoerrechten
146	textiel (het)	materiaal waarvan onder andere kleding wordt gemaakt
147	paste zich aan aan	adjust/s'adapter/sich aanpassen/uymak; zich aanpassen-paste zich aan-zich aangepast
148	industriële	van/met/door de industrie. Industriële revolutie: het begin van de industrie, eind achttiende eeuw, in Engeland
149	massale	enorm grote
150	uitbreiding (de)	groter of talrijker worden; uitbreidingen
151	fabrieken	bedrijven waar producten met machines worden gemaakt; de fabriek
152	bètawetenschappen	wiskunde, natuurkunde (= fysica) en scheikunde; de bètawetenschap
153	periode van bloei (de)	periode waarin het goed gaat
154	wetenschappers	mensen die voor hun werk wetenschappelijk onderzoek doen; de wetenschapper
155	Nobelprijzen	jaarlijkse prijzen voor wetenschappers die een zeer bijzondere prestatie hebben geleverd op het gebied van bètawetenschappen, medicijnen, literatuur of de vrede; de Nobelprijs
156	bruto nationaal product (het)	alles wat een land aan goederen en diensten produceert bij elkaar opgeteld
157	consumptiegoederen	alle producten die mensen kunnen kopen of gebruiken; economische term
158	kwam tot stilstand	tot stilstand komen = stoppen
159	industrialisatie (de)	het massaal produceren in fabrieken
160	geïmporteerd	ingevoerd in een land; importeren-importeerde-geïmporteerd
161	de jaren zeventig	1970 t/m 1979
162	hield het hoofd boven water	het hoofd boven water houden = overleven, in leven blijven
163	globalisering (de)	dat er steeds meer contact en handel is tussen alle landen in de wereld
164	valt	wordt gebruikt; vallen-viel-gevallen
165	tijdrovend	wat veel tijd kost
166	critici	mensen die kritiek hebben, die het er niet mee eens zijn; de criticus
167	overlegcultuur (de)	de gewoonte (in een land of organisatie) om samen naar een oplossing zoeken, vaak in vergaderingen
168	loonmatiging (de)	beleid waarbij werknemers een lage stijging van het loon accepteren
169	flexibilisering (de)	het flexibel maken of worden. Flexibilisering van de arbeidsmarkt = meer tijdelijke arbeidscontracten
170	arbeidsmarkt (de)	vraag en aanbod van banen
171	verlaging (de)	verminderen, lager maken; verlagingen
172	dienstensector (de)	alle bedrijven die diensten te koop aanbieden; sectoren
173	welvarende	rijke
174	monetaire	geld-
175	veroorzaakte	de oorzaak zijn van iets; veroorzaken-veroorzaakte-veroorzaakt
176	kentering (de)	radicale verandering; kenteringen
177	investeerders	mensen die geld geven aan een bedrijf om later een deel van de winst te krijgen; de investeerder
178	onzeker	niet zeker, bang
179	consumenten	mensen die geld betalen voor een product of service; de consument
180	verwachtingen	hoop, dat wat je verwacht of hoopt; de verwachting
181	het mes zetten in	bezuinigen op, minder geld uitgeven aan
182	mes (het)	knife/couteau/Messer/bicak; messen
183	ministeries	afdeling van de overheid (onder leiding van een minister) met een specifieke taak; het ministerie
184	boodschap (de)	bericht, advies
185	kiezerspubliek (het)	alle kiezers (mensen die op een politieke partij stemmen) bij elkaar

186	de bomen groeien niet tot in de hemel	het kan niet altijd maar beter blijven gaan
187	daartegenover	aan de andere kant, als contrast daarvan
188	indrukwekkend	iets wat indruk maakt; heel erg goed. Minder indrukwekkend = niet zo goed
189	werken	dagen dat er gewerkt wordt, meestal maandag tot en met vrijdag; de werkweek
190	gemiddelde (het)	alle getallen samen gedeeld door het aantal getallen; gemiddelden/ gemiddeldes
191	dagtaak (de)	functie, werk; dagtaken
192	levensjaren	jaren dat je leeft; het levensjaar
193	vervroegd	(veel) eerder dan op 65-jarige leeftijd
194	trend (de)	normaal, gebruikelijk; trends
195	productief	veel producerend
196	wereldwijde	in, over de hele wereld
197	dreigen te	bijna (hij dreigt te vallen = hij valt bijna)
198	de boot missen	te laat zijn om ergens van te profiteren
199	visie (de)	gedachte, mening; visies
200	winnaar (de)	degene die wint, de eerste; winnaars
201	moeten het hebben van	(zeer) nodig hebben
202	innovatieve	met nieuwe ideeën
203	slimme	goed bedachte
204	produceren	maken, fabriceren; produceren-produceerde-geproduceerd
205	streven naar	willen bereiken; streven-streefde-gestreefd
206	intensievere	meer intensief
207	scienceparken	kennisparken met bedrijven die samenwerken met universiteiten; het sciencepark
208	kennisintensieve	met veel en zeer specifieke kennis
209	profiteren (van)	voordeel hebben van; profiteren-profteerde-geprofiteerd
210	nabijheid (de)	in de buurt zijn
211	baanbrekende	totaal nieuwe, pioniers-
212	technologieën	toepassingen van de wetenschap in de techniek; de technologie
213	chronische	langdurige
214	denktank (de)	organisatie van adviseurs en wetenschappers op een bepaald gebied; denktanks
215	regio (de)	gebied; regio's
216	uitgeroepen (tot)	in het openbaar noemen, afkondigen; uitroepen-riep uit-uitgeroepen
217	bedrijfsverzamelgebouwen	gebouw met verschillende bedrijven die elkaar kunnen inspireren en bepaalde kosten kunnen delen
218	broedplaatsen	startplaats van nieuwe ideeën of bedrijven; de broedplaats
219	startende	beginnende
220	rijp zijn voor	klaar zijn voor
221	gezegde (het)	de uitdrukking; gezegdes
222	score (de)	beoordeling, getal; scores
223	toont aan	aantonen-toonde aan-aangetoond
224	ontevreden	niet tevreden
225	verwend	spoiled/verdorben/gâté/şımarık
226	voorrechten	privileges; het voorrecht
227	AOW (de)	staatspensioen voor alle Nederlanders. Algemene Ouderdoms Wet
228	noem maar op	enzovoort
229	grondrechten	basisrechten, zoals die uit de grondwet (constitutie); het grondrecht
230	onredelijke	onjuiste
231	eis (de)	dat wat je eist of vraagt; eisen
232	uitverkoop (de)	alles met grote kortingen verkopen
233	korting (de)	voor minder geld dan normaal; kortingen
234	immigrante (de)	vrouwelijke immigrant; immigrantes
235	knipoog (de)	wink/Zwinkern/clın d'oeil/göz kırpması; knipogen

236	inburgeringservaring (de)	ervaringen tijdens het proces van inburgeren
237	allereerst	ten eerste
238	beëindigen	een eind maken aan; beëindigen-beëindigde-beëindigd
239	herschrijf	schrijf nog een keer, corrigeer; herschrijven-herschreef-herschreven
240	onderstaande	die hieronder staat in de tekst
241	verhoging (de)	groter of hoger maken
242	vergelijkbare	net zo, die daarop lijkt
243	corruptie (de)	omkoopbaarheid, voor geld illegale dingen doen
244	samenstellen	maken, componeren
245	achteruit	slechter

Les 3

246	moskee (de)	gebouw waar moslims samenkomen en diensten hebben; moskeeën
247	linkerburen	buren aan de linkerkant; de linkerbuur
248	hindoeïeest (het)	feest van het hindoeïsme: religie oorspronkelijk uit India met meerdere goden en meerdere levens (reïncarnatie)
249	beweert	zegt met nadruk; beweren-beweerde-beweerd
250	niets voorstelt	niet goed, niet belangrijk is; voorstellen-stelde voor-voorgesteld
251	hoe zit dat?	kun je dat uitleggen?
252	Germanen	oude bevolkingsgroepen in Nederland en andere Noordwest-Europese landen
253	Romeinen	inwoners van het Romeinse Rijk, een groot rijk met Rome als hoofdstad, van ongeveer 400 voor tot 400 na Christus; de Romein
254	rooms-katholieke kerk (de)	vanaf ongeveer het jaar 300 de officiële christelijke godsdienst van het Romeinse Rijk
255	stammen	groepen mensen met een centrale leider; de stam
256	Christus	voor/na Christus = voor/na het jaar 0: het jaar waarin Jezus Christus geboren werd, het begin van de westerse jaartelling
257	niet zo gek veel	niet heel erg veel = weinig
258	schriftelijke	geschreven, op papier
259	bronnen	sources/sources/Quellen/yazılı kaynak (de bron)
260	goden	gods/dieux/Gotter/tanrılar; de god
261	bezetting (de)	het illegaal in bezit nemen of hebben van een gebouw of gebied
262	sporen	bewijzen van vroegere aanwezigheid; het spoor
263	onjuist	niet juist, verkeerd
264	christendom (het)	de christelijke religie, het christelijke geloof
265	sekte (de)	groep binnen een religie met andere, niet geaccepteerde ideeën; sektes
266	jodendom (het)	de joodse religie
267	bisschop (de)	priester met een hoge rang; bisschoppen
268	paus (de)	het hoofd van de rooms-katholieke kerk; pausen
269	katholicisme (het)	het rooms-katholieke geloof
270	bouwkunst (de)	architectuur en het bouwen van huizen
271	schilderkunst (de)	het schilderen van schilderijen
272	beeldhouwkunst (de)	het maken van beelden, sculptures
273	stond in dienst van	was ondergeschikt aan, diende, werkte voor
274	sobere	eenvoudige, niet luxe
275	stijl (de)	vorm; stijlen
276	kerkdiensten	dienst in de kerk, serie rituele handelingen; de kerkdienst
277	priesters	leiders in de katholieke kerk (de priester)
278	kleding (de)	kleren. Let op: de kleding is mooi, de kleren zijn mooi
279	ceremoniële	met ceremonie, passend in de kerkdienst
280	rituele	volgens de rituelen = traditionele handelingen
281	gezongen	zingen-zong-gezongen
282	kerktaal (de)	de taal die tijdens de kerkdienst gesproken of gezongen wordt

283	Latijn (het)	taal van het Romeinse Rijk en daarna een internationale taal
284	versierd	gedecoreerd, met mooie dingen; versieren-versierde-versierd
285	scheuring (de)	splitsing, verdeeldheid na ruzie; scheuringen
286	keerde zich tegen	verzette zich tegen, protesteerde tegen; keren-keerde-gekeerd
287	complexe	ingewikkelde, niet eenvoudige
288	hiërarchie (de)	systeem van rangen en standen; hiërarchieën
289	praktijken	acties, gewoontes/gewoonten; de praktijk
290	afweken	anders waren; afwijken-week af-afgeweken
291	scheidden zich ... af	begonnen een andere groep; afscheiden-scheidde af-afgescheiden
292	Bijbel (de)	het belangrijkste boek van het christelijk geloof; bijbels
293	kennismemen van	geïnformeerd worden, leren kennen
294	karakteriseren	beschrijven; karakteriseren-karakteriseerde-gekaracteriseerd
295	soberheid (de)	leven in eenvoud, zonder luxe; sober = zonder luxe
296	geleid tot	veroorzaakt; leiden-leidde-geleid
297	afscheidingen	splitsingen, scheuringen; de afscheiding
298	streng	strikte
299	aanhang (de)	volgelingen
300	plaatselijk	in een plaats/gebied (hier: iedere kerk kan zijn eigen regels/leiders bepalen)
301	dienden te	moesten
302	sprak ... aan	mooi of aantrekkelijk leek; aanspreken-sprak aan-aangesproken
303	calvinistische	volgens de richtlijnen van het calvinisme = streng, sober, hardwerkend
304	gereformeerde	een grote protestante subgroep
305	hervormde	een grote protestante subgroep
306	bijgevoegd	attached/Angebracht/ci-inclus/ekli; bijvoegen-voegde bij-bijgevoegd
307	zomaar	zonder iets te doen/zonder protest
308	aanhangers	volgelingen, mensen die een bepaald geloof volgen (de aanhanger)
309	welvarender	rijker
310	godsdienstig	religieus
311	tachtigjarige	die tachtig (80) jaar duurde
312	omgedraaid	verwisseld, geruild; omdraaien-draaide om-omgedraaid
313	christenen	volgelingen van het christelijk geloof; de christen
314	secularisatie (de)	het proces dat steeds minder mensen naar de kerk gaan of een geloof hebben
315	ondenkbaar	onmogelijk lijkend
316	synagoge (de)	gebouw van de joodse religie; synagogen
317	socialisme (het)	maatschappijvorm gebaseerd op gelijkheid en solidariteit
318	onkerkelijken	mensen die geen lid zijn van een kerk of andere georganiseerde religie; de onkerkelijke
319	instroom (de)	binnenkomst
320	boeddhisme (het)	de leer en leefregels van Boeddha
321	concenteren	op één punt of plek gevestigd zijn
322	tempel (de)	gebouw waar gelovigen (christenen, hindoes of andere gelovigen) samenkomen; tempels
323	voorschriften	geboden, leefregels; het voorschrift
324	geschatte	estimated/estimée/geschätzt/tahmini
325	blijvertje (het)	permanent verschijnsel, iets wat langere tijd zal blijven; blijvertjes
326	intellectuelen	intelligentsia/intellectuale/intellectuels/entelektuel
327	gingen ervan uit	namen aan, dachten; ervan uitgaan-gingen ervan uit-ervan uitgegaan
328	voorbijgaand	iets wat snel voorbij is, tijdelijk
329	geïsoleerde	ver van de stad
330	opleidingsniveau (het)	de hoogte van de opleiding; opleidingsniveaus
331	hun verstand gebruiken	je verstand gebruiken: verstandig zijn, goed nadenken
332	schrijvers	mensen die boeken of artikelen schrijven, auteurs; de schrijver
333	frustratie (de)	vervelend gevoel als iets niet lukt of je iets niet kunt veranderen; frustraties
334	benauwende	angstig makende
335	gespreksonderwerp (het)	onderwerp van gesprek; iets waarover je spreekt; gespreksonderwerpen

336	behoorde tot	maakte deel uit van; horen-hoorde-gehoord
337	strikte	duidelijk; strikt privé = heel erg privé
338	domein (het)	gebied; domeinen
339	taboe (het)	iets wat niet mag of kan, iets waar niemand over praat; taboes
340	allochtone	uit een ander land of met ouders uit een ander land
341	kerkruimte (de)	zaal van een kerk; kerkruimtes
342	individuele	persoonlijke
343	geloofsbeleving (de)	ervaring van het geloof
344	evangelische	protestantse beweging waarin leven volgens het evangelie (deel van de Bijbel) centraal staat
345	evenementen	georganiseerde gebeurtenissen met/voor veel mensen, 'happening'
346	in geen verhouding staat tot	niet vergeleken kunnen worden met, veel minder is dan
347	verdergaande	doorgaande
348	leegloop (de)	het (massaal) vertrekken uit een organisatie of uit een omgeving
349	geloven	gelovig zijn, denken dat God bestaat
350	kerkgenootschap (het)	een georganiseerde groep christenen met een eigen naam en eigen regels; kerkgenootschappen
351	individualisering (de)	het proces dat de ideeën en gedachten van individuen belangrijker zijn dan die van een groep
352	van deze tijd	modern
353	troost (de)	steun of hulp als je pijn of verdriet hebt
354	zingeving (de)	het geven van betekenis aan je leven
355	per se	noodzakelijk, gedwongen
356	samenvatten	in het kort beschrijven; samenvatten-vatte samen-samengevat
357	polarisatie (de)	het groter worden of maken van tegenstellingen
358	spiritueel	geestelijk
359	immigrantenstromen	grote groepen immigranten; de immigrantenstroom
360	multiculturalisme (het)	een samenleving waarin allerlei culturen een plaats hebben
361	moord (de)	murder/Mord/assassiner/cinayet; moorden
362	filmer (de)	iemand die voor zijn beroep films maakt; filmers
363	jegens	ten opzichte van, tegen
364	met name	vooral
365	moslimbevolking (de)	het moslimdeel van de bevolking
366	verhardt	harder, onvriendelijker worden; verharden-verhardde-verhard
367	zich afzet tegen	rebelleren tegen, zich verzetten tegen; afzetten-zette af-afgezet
368	grimmiger	harder, kwader
369	meervoud (het)	pluraal, meer dan 1; meervouden
370	efficiënt	met zo veel mogelijk resultaat; efficiënte
371	alternatieve	mogelijke andere
372	besluiten	beëindigen; besluiten-besloot-besloten
373	samenvatting (de)	resumé, alleen de belangrijkste punten noemen; samenvattingen

Les 4

374	alarm	een hard geluid dat waarschuwt als er gevaar is
375	worm (de)	een computerprogramma dat je computer kapotmaakt
376	idiote	heel gekke
377	indruk (de)	imago; beeld dat mensen van je hebben; indrukken
378	blog (het)	persoonlijk dagboek op een website, waarin iemand dagelijks of vaker schrijft; blogs
379	kreet (de)	een korte duidelijke uitspraak op luide toon; kreten
380	bedrieger (de)	iemand die bedriegt, die niet eerlijk is; bedriegers
381	hartsvriendin (de)	zeer goede vriendin aan wie je alles kunt vertellen; hartsvriendinnen
382	fragment (het)	deel, stukje; fragmenten

383	sollicitatie (de)	gesprek met iemand die een baan aanbiedt (de werkgever); sollicitaties
384	werkgever (de)	iemand voor wie je werkt; werkgevers
385	gegoogeld	informatie opgezocht op internet; googelen-googelde-gegoogeld
386	sprak erop aan	stelde verwijtende vragen erover; iemand op iets aanspreken; aanspreken-sprak aan-aangesproken
387	zat met mijn mond vol tanden	wist niet wat ik moest zeggen
388	digitale	computer-
389	tijdperk (het)	de tijd, de periode
390	publicaties	wat je schrijft in media of wat je op internet zet; de publicatie
391	graffiti	illegale tekeningen op muren in de publieke ruimte
392	naamgenoot (de)	iemand met dezelfde voor- en/of achternaam; naamgenoten
393	ontgoogel (jezelf)	haal informatie over jezelf van het internet af
394	hits	vindplaats op internet
395	doen ertoe	zijn belangrijk; ertoe doen-deed ertoe-ertoe gedaan
396	zoekers	mensen die iets zoeken; de zoeker
397	netwerksites	websites waarin je je netwerk (lijst mensen die je kent) kunt bijhouden of uitbreiden
398	bouw (een website bouwen)	maak; bouwen-bouwde-gebouwd
399	CU	[zie de lijst met afkortingen in de tekst]
400	twitteren	korte berichtjes (maximaal 140 tekens) publiceren via internet; twitteren-twitterde-getwitterd
401	tweet (de)	een kort berichtje van maximaal 140 tekens voor het sociale medium Twitter; tweets
402	laptop (de)	kleine platte, draagbare computer; laptops
403	account (het of de)	een verzameling gegevens die bepaalt tot welke bestanden en mappen een computergebruiker toegang heeft; accounts
404	gekraakt	zonder toestemming persoonlijke gegevens bekeken; kraken-kraakte-gekraakt
405	wachtwoord (het)	password/Kennwort/mot de passe/sifre
406	spam (de)	ongewenste e-mail(s)
407	e-mails	internetpost; de e-mail
408	diefstal (de)	het stelen
409	profiel (het)	alle gegevens van een gebruiker in een informatiesysteem; de profielen
410	bent de pineut	bent het slachtoffer, hebt dikke pech
411	belachelijk	ridiculous/ridicule/lächerlich/gülünç
412	ontvrienden	verwijderen van contacten op je sociale netwerksite; ontvrienden-ontvriendde-ontvriend
413	dat helpt, zeg	(sarcastisch) dat helpt helemaal niet
414	geblokkeerd	de toegang afgesloten; blokkeren-blokkeerde-geblokkeerd
415	ellende (de)	een zeer vervelende toestand
416	hoera	een woord dat je roept als je blij bent
417	autoriteiten	de overheid; de autoriteit
418	afsluiten	op slot doen; afsluiten-sloot af-afgesloten
419	vindrijke	goed in het vinden van oplossingen
420	democratisering (de)	het proces dat een land steeds democratischer wordt
421	kan niet tegenop	verliest het van
422	verrijking (de)	beter en mooier worden
423	zegen (de)	geluk; blessing/bénédiction/Segen/nimet
424	mopperen	klagend praten; mopperen-mopperde-gemopperd
425	keerzijde (de)	andere kant; keerzijden/keerzijdes
426	vastgelegd	genoteerd op papier, internet, cd of film; vastleggen-legde vast-vastgelegd
427	cookies	informatie van de gebruiker binnen één website opslaan
428	geven door	pass on/transmettent/weergeven/iletmek; doorgeven-gaf door-doorgegeven
429	sites	websites, een of meerdere pagina's op internet over een bepaald onderwerp; de site

430	concentratie (de)	aandacht
431	gedaald	minder is geworden; dalen-daalde-gedaald
432	pesten	treiteren, erg vervelende dingen doen of over of tegen iemand zeggen; pesten- peste-gepest
433	om maar te zwijgen van	en bovendien/helemaal
434	schoolvak (het)	deel van de lesstof op school; schoolvakken
435	correct	juist
436	zwartkijker (de)	pessimist; zwartkijkers
437	boeien	interessant zijn; boeien-boeide-geboeid
438	zeeën aan informatie	heel veel informatie; de zee aan informatie
439	tot onze beschikking	in ons bezit
440	betrouwbaar	te vertrouwen
441	selecteren	kiezen; selecteren-selecteerde-geselecteerd
442	vernauwen	kleiner/smaller maken; vernauwen-vernauwde-vernauwd
443	aan elkaar geknoopt	met elkaar verbonden
444	aardbol (de)	wereld
445	balans (de)	evenwicht
446	brengt uit balans	verstoren, uit hun evenwicht brengen
447	muisklik (de)	mouseclick/clic de souris/Mausklicke/tıklama; muisklikken
448	kapitaal (het)	grote hoeveelheid geld; kapitalen
449	cybercriminelen	mensen die illegale dingen doen via internet; de cybercrimineel
450	servers	computerplatform; de server
451	platgelegd	gezorgd dat het niet meer kan functioneren; platleggen-legde plat-platgelegd
452	kennelijk	obviously/offensichtlich/évidemment/belli ki
453	beschermd	veilig; beschermen-beschermde-beschermd
454	irritante	iets wat je boos maakt
455	hinderlijke	vervelende
456	reclameborden	billboards/panneaux d' affiche/Reklametafel/ilan panosu; het reclamebord
457	fotografen	een foto maken; fotografieren-fotografeerde-gefotografeerd
458	gemak (het)	comfort; gemakken
459	techniek (de)	kennis van apparaten; technieken
460	grootschalige	met veel materiaal of veel mensen
461	klussen	taken; de klus
462	uitvoeren	doen; uitvoeren-voerde uit-uitgevoerd
463	je ... afgevraagd	jezelf de vraag gesteld; zich afvragen-vroeg zich af-zich afgevraagd
464	profielen	hier: informatie over een persoon op internet; het profiel
465	eeuwig	altijd, zonder eind
466	rondspoken	zwerven, zonder doel heen en weer gaan; rondspoken-spookte rond- rondgespookt
467	web (het)	het internet
468	vergrendeld	op slot; vergrendelen-vergrendelde-vergrendeld
469	inloggegevens	gebruikersnaam en wachtwoord
470	knap	heel, erg
471	overledene (de)	iemand die gestorven is, een dode; overledenen
472	geruststellen	zorgen wegnemen; geruststellen-stelde gerust-gerustgesteld
473	de een z'n dood is de ander z'n brood	wat voor de één een nadeel is, daar profiteert een ander weer van
474	kluis (de)	kastje met dikke muren om geld in te bewaren; kluisen
475	gebruikersnamen	namen van de computergebruikers; de gebruikersnaam
476	nabestaanden	familie van de overledene; de nabestaande
477	ingelicht	geïnformeerd; inlichten-lichtte in-ingelicht
478	inhouden	betekenen; elementen hebben; inhouden-hield in-ingehouden
479	seksuele	wat te maken heeft met seksualiteit, met de lichamelijke kant van de liefde
480	verdachte	die slecht of illegaal lijkt te zijn; verdacht
481	noteert	opschrijven; noteren-noteerde-genoteerd

482	slachtoffer (het)	victim/victime/Opfer/kurban; slachtoffers
483	pesten	erg vervelende negatieve dingen tegen iemand zeggen; pesten-pestte-gepest
484	indeling (de)	onderdelen maken, organiseren
485	hoogachtend	zeer formele afsluiting van een brief
486	aanpak (de)	methode, manier van werken

Les 5

487	opkomst (de)	begin van een groot bedrijf, rijk of verschijnsel
488	ondergang (de)	het eind van een groot bedrijf, rijk of verschijnsel; ondergangen
489	staken de koppen bij elkaar	overleggen; de koppen bij elkaar steken = samen overleggen
490	koppen	hoofden; de kop
491	kooplieden	handelaars; de koopman
492	monopolie (het)	alleenrecht: één partij of groep heeft de meeste macht
493	specerijen	kruiden; de specerij
494	doorbreken	een eind maken aan
495	compagnie (de)	een bedrijf dat is samengesteld uit meerdere bedrijven; compagnieën
496	gelegenheidsonderneming (de)	onderneming voor één of slechts enkele keren
497	op leven en dood	met alle middelen en met alle kracht
498	beconcurreren	met elkaar concurreren
499	machthebbers	autoriteiten, de mensen die de macht hebben
500	smolten samen	integreerden, werden één
501	Oost-Indische	met betrekking tot Oost-Indië (nu: Indonesië)
502	scheepvaart (de)	het transport per schip
503	verdragen	contracten; het verdrag
504	vorsten	hoogste leiders van een gebied; de vorst
505	handelshuizen	gebouwen voor de handel
506	soldaten	lage militairen; de soldaat
507	legeren	soldaten onderdak geven
508	bestuurders	de mensen die een land of bedrijf besturen
509	privileges	bijzondere rechten; het privilege
510	gigantisch	enorm groot
511	scheepvaartbedrijf (het)	bedrijf dat zich bezighoudt met het transport per schip
512	bemannig (de)	werknemers op een schip
513	vervoerde	transporteerde; vervoeren-vervoerde-vervoerd
514	aankopen	kopen
515	onderhoud (het)	het in goede conditie houden
516	vloot (de)	alle schepen samen
517	beschikte over	had de beschikking over, bezat
518	uitgestrekte	heel grote
519	werven	terreinen waar schepen gebouwd en gerepareerd worden
520	pakhuisen	gebouwen waar goederen worden opgeslagen; het pakhuis
521	werkplaatsen	gebouwen of terreinen waar men werkt; de werkplaats
522	boord	aan boord = op een schip
523	passagiers	reizigers; de passagier
524	kaap	een stuk land dat uitsteekt in zee
525	opvarenden	mensen op een schip
526	ingehuurd	in dienst genomen
527	bewaken	zorgen voor de veiligheid
528	zeelieden	arbeiders op een schip; de zeeman
529	overleefde	bleef leven; overleven-overleefde-overleefd
530	piraten	zeerovers; criminelen per schip
531	lading (de)	inhoud van het transport per auto/schip/vliegtuig enz.

532	zilver (het)	metaalsoort; silver/argent/Silber/gümüş
533	allerhande	allerlei
534	koopwaar (de)	handelsproducten
535	gereedschappen	voorwerpen/instrumenten waarmee men iets maakt of repareert
536	kaneel (de)	specerij; cinnamon/canelle/Zimt/tarçın
537	Perzische GOLF	oceaan tussen Iran en het Arabisch Schiereiland
538	ruilde	wisselde om; ruilen-ruilde-geruild
539	kruidnagel (de)	specerij; clove/girofle/nelke/kuru karanfil; kruidnagelen
540	gedroogde	droog gemaakt
541	theebladeren	bladeren van de theeplant, waarvan je thee maakt
542	koper (het)	materiaal; copper/cuivre/Kupfer/bakır
543	Indiase	uit India
544	textielproducten	producten gemaakt van textiel (katoen e.d.)
545	volksdranken	populaire dranken
546	koffiehuizen	cafés
547	schoten als paddenstoelen uit de grond	er kwamen er snel heel veel
548	koffieplantages	bedrijven die koffie verbouwen; de koffieplantage
549	dwong	zorgde dat het gebeurde, liet (met dwang); dwingen-dwong-gedwongen
550	lokale	plaatselijke
551	oogst (de)	wat het land opbrengt
552	dreef handel	handelde
553	winstgevende	wat veel geld oplevert
554	opium (de)	plantaardig product, gebruikt als drug of geneesmiddel
555	bedroeg	was; bedragen-bedroeg
556	mijl (de)	1,6 kilometer
557	verrees	werd gebouwd
558	dwingende	verplichte, noodzakelijke
559	levering (de)	het leveren, het verkopen
560	vee (het)	dieren gebruikt voor menselijke consumptie (schapen, koeien, geiten)
561	legde ... aan	maakte; aanleggen-legde aan-aangelegd
562	fruitteelt (de)	het laten groeien van fruitbomen
563	middenstanders	eigenaars van een winkel
564	volwaardige	volledige
565	berekenen	de afstand bepalen
566	schippers	degenen die een schip besturen; de schipper
567	ervaring laten spreken	hun ervaring van eerdere reizen gebruiken
568	uitvoerige	uitgebreide
569	instructies	aanwijzingen; de instructie
570	kaarten	geografische tekening waarop steden, rivieren, wegen enz. zijn afgebeeld
571	kaartenmakerij (de)	bedrijf waar men kaarten maakt
572	Batavia	oude naam van Jakarta
573	in groepsverband	in een groep
574	Oost-Indiëvaarders	schepen die naar Oost-Indië varen; de Oost-Indiëvaarder
575	begeleiden	meereizen met; begeleiden-begeleidde-begeleid
576	kapen	een schip, trein of vliegtuig met geweld overnemen
577	ging failliet	kon de schulden niet meer betalen en stopte
578	was berekend op	met voldoende capaciteiten voor
579	immense	enorm grote
580	leveranciers	personen die goederen leveren; de leverancier
581	kregen in de gaten	merkten
582	kapers	mensen die een schip, trein of vliegtuig met geweld overnemen
583	kapers op de kust	concurrenten
584	tezamen	samen, bij elkaar
585	aankon	sterk genoeg was voor; aankunnen-kon aan-aangekund

586	mammoetbedrijf (het)	enorm groot bedrijf (mammoet = grote prehistorische soort olifant)
587	genationaliseer	tot bezit van de staat gemaakt; nationaliseren-nationaliseerde-genationaliseerd
588	bezittingen	eigendommen; de bezitting
589	ontmanteld	alle apparaten en gereedschappen weggehaald; ontmantelen-ontmantelde-ontmanteld
590	marine (de)	het leger (militairen) op zee
591	overgedaan	gegeven; overdoen-deed over-overgedaan
592	rijk (het)	staat, natie; rijken
593	stortte ineen	kapot; ineenstorten-stortte ineen-ineengestort
594	bewustzijn (het)	dat je je realiseert (bewust bent) hoe de toestand is
595	leidde tot	had als gevolg; leiden-leidde-geleid
596	versnelde	sneller gaande
597	dekolonisatie (de)	het proces om landen en gebieden terug te geven aan de inwoners
598	wereldwijd	in de hele wereld
599	mentaliteit (de)	houding, attitude
600	introduceerde	gebruikte voor het eerst; introduceren-introduceerde-geïntroduceerd
601	toenmalige	van die tijd
602	optimistisch	positief denkend
603	heen (over ... heen)	verder dan
604	dynamiek (de)	ondernemen, actief zijn
605	handelsgeest (de)	altijd manieren zoekend om handel te drijven
606	durf (de)	moed, de kracht om iets te doen wat risico's inhoudt
607	geassocieerd	(in je denken) verbonden; associëren-associeerde-geassocieerd
608	gewelddadige	met geweld
609	handelwijze (de)	manier van optreden
610	rooftochten	reizen om goederen te stelen
611	kolonisatie (de)	het proces om de baas te worden in landen of gebieden
612	schandelijk	heel slecht en erg
613	bril (de)	glasses/lunettes/Brille/gözlük; brillen
614	twintigste-eeuwer	iemand die in de twintigste eeuw leeft
615	schaamte (de)	een vervelend gevoel over iets (slechts) wat je hebt gedaan
616	vergaderen	een werkbespreking houden; vergaderen-vergaderde-vergaderd
617	twijfelen	niet zeker zijn van; twijfelen-twijfelde-getwijfeld
618	locaties	plaatsen; de locatie
619	tot in detail	tot in de puntjes, ook de kleine dingen
620	ontdekking (de)	het ontdekken, het vinden; ontdekkingen
621	plenaire	met iedereen; plenair
622	onderweg	op weg, tijdens de reis
623	samenvattend	kort, resumerend

Les 6

624	verhuisde	ging ergens anders wonen; verhuizen-verhuisde-is verhuisd
625	opvielen	trokken de aandacht; opvallen-viel op-is opgevallen
626	waar je aan toe bent	je weet wat je eraan hebt
627	bleek	blijken-bleek-is gebleken
628	leek niet op	was heel anders dan; lijken-leek-geleken
629	bourgondische	genietend van het goede leven: eten en drinken, luxe
630	plaatsgemaakt voor	wordt vervangen door
631	verankerd	stevig vast
632	niet zozeer	niet echt
633	verwezen naar	bedoeld; verwijzen-verwees-verwezen
634	volkskarakter (het)	het karakter van een volk, gewoontes en opvattingen die typisch zijn voor een volk

635	zuinigheid (de)	zuinig zijn, niet veel geld uitgeven
636	gebruikelijke	wat je gewend bent
637	plakjes	een dun stukje van iets wat je kunt eten; het plakje
638	culinair	wat betreft eten of koken
639	openslaat	een boek opendoet; openslaan-sloeg open-opengeslagen
640	zuiderburen	de mensen in het land ten zuiden van je eigen land. Hier: de Belgen
641	bouillon (de)	vochtige basis voor soep gemaakt van vlees, vis of groente
642	saffraan (de)	een dure gele specerij afkomstig van een bloem
643	fantasievolle	met veel creativiteit gemaakt
644	ingrediënten	producten die je gebruikt om een maaltijd te maken; het ingrediënt
645	verwerkt	gebruikt
646	brandstof (de)	iets wat je gebruikt om een machine te laten werken, bijvoorbeeld gas of benzine
647	fabrieksarbeiders	arbeiders die in een fabriek werken; de fabrieksarbeider
648	huishoudscholen	scholen waarop meisjes leerden een goede huisvrouw te zijn; de huishoudschool
649	industriesteden	stad waar veel industrie is; de industriestad:
650	arbeidersklasse (de)	maatschappelijke klasse van de arbeiders
651	voetzame	geeft veel energie
652	klaarmaken	maken (van eten); klaarmaken-maakte klaar-klaargemaakt
653	vereenvoudigden	maakten eenvoudiger; vereenvoudigen-vereenvoudigden-vereenvoudigd
654	gerechten	onderdelen van de maaltijd, bijvoorbeeld een salade, soep of spaghetti; het gerecht
655	sauzen	sauce/sauce/Sofse/sos; de saus
656	knoflook (de)	garlic/ail/Knoblauch/sarmisak
657	achterwege laten	niet gebruiken
658	gedoe	veel moeite
659	pakjes	een papieren doos, bijvoorbeeld een pak suiker; het pakje
660	geïntroduceerd	iets nieuws brengen; introduceren-introduceerde-geïntroduceerd
661	room (de)	cream/crème/Sahne/kaymak
662	maïzena (de)	cornstarch/maïzena/Maizena/misir ni astası
663	toegevoegd	erbij gedaan; toevoegen-voegde toe-toegevoegd
664	boter (de)	butter/beurre/Butter/tereyağı
665	slaolie (de)	algemene naam voor olie die in de keuken gebruikt wordt (meestal van soja)
666	bouillonblokjes	droge vorm van bouillon in een kubusvorm geperst; het bouillonblokje
667	arbeidersmeisjes	meisje uit de arbeidersklasse; het arbeidersmeisje
668	onderwijzers	de leraar; de onderwijzer
669	treinconducteurs	de persoon die de kaartjes controleert in de trein; de treinconductor
670	notarissen	de persoon die de papieren in orde maakt als je bijvoorbeeld een huis koopt; de notaris
671	arbeiderspot (de)	een eenvoudige maaltijd
672	raakte wijdverbreid	werd in brede kring bekend; wijdverbreid raken
673	kooktraditie (de)	de gewoonte om op een bepaalde manier te koken
674	exemplaren	onderdelen uit de collectie, boeken; het exemplaar
675	redacteur (de)	iemand die teksten schrijft en verbetert voor kranten of boeken
676	dadelijk	direct, binnen een korte tijd
677	is te danken aan	de oorzaak is
678	lezers	mensen die lezen; de lezer
679	editie (de)	uitgave van een boek; edities
680	geprezen	prijzen-prees-geprezen: zeggen dat iets heel goed is
681	de schuld krijgen van	als verantwoordelijk worden gezien voor een fout
682	gebrekkig	beperkt, niet compleet
683	cliché-eigenschappen	stereotiepe eigenschappen waarvan heel vaak wordt gezegd dat die typisch zijn voor (de Nederlanders); de cliché-eigenschap
684	historici	deskundigen op het gebied van de geschiedenis; de historicus

685	hebben hun bedenkingen bij	hebben bezwaar tegen
686	clichébeeld (het)	stereotiep; wat veel mensen typisch vinden voor (de Nederlander)
687	Lage Landen	de naam die soms gebruikt wordt voor Nederland, Nederland en Vlaanderen, of Nederland en België
688	aantreft	vinden of ontmoeten; aantreffen-trof aan-aangetroffen
689	koopmanstraditie (de)	de manier waarop kooplui al eeuwenlang denken, werken en leven
690	Vlaanderen	het deel van België waar men Nederlands (Vlaams) spreekt
691	waardeerden	vonden heel erg goed; waardenen-waardeerde-gewaardeerd
692	uitgeven	geld besteden; uitgeven-gaf uit-uitgegeven
693	ontbrak	miste, er niet was; ontbreken-ontbrak-ontbroken
694	keizer (de)	emperor/empereur/Kaiser/kayser; keizers
695	uniek	bijzonder, je vindt het nergens anders
696	kwaliteiten	een goede eigenschap; de kwaliteit
697	koopmansmoraal	de normen en waarden van de koopman
698	kwamen tot ontwikkeling	een positieve verandering, beter en sterker worden
699	toegegeven	zeggen dat iets toch wel klopt; toegeven-gaf toe-toegegeven
700	kwam tot de conclusie	tot de conclusie komen: een conclusie hebben nadat je hebt nagedacht
701	prinses (de)	de dochter van de koning of de vrouw van de prins; prinsessen
702	hechten aan	belangrijk of erg prettig vinden; hechten-hechte-gehecht
703	gastvrijheid (de)	je gasten goed behandelen
704	nuchterheid (de)	de dingen praktisch en zakelijk bekijken
705	beheersing (de)	jezelf goed onder controle houden
706	pragmatisme	praktische oplossingen zoeken, de zaak niet ingewikkelder maken dan hij is
707	intense	heel sterk; intens
708	emoties	sterke gevoelens; bijvoorbeeld boos, blij, angst; de emotie
709	beleven	meemaken; beleven-beleefde-beleefd
710	voegde eraan toe	ze zei ook
711	veelzijdig	heeft kwaliteiten op veel gebieden
712	vatten	benoemen; vatten-vatte-gevat
713	Argentijn	iemand uit Argentinië; Argentijnen
714	leidden tot	leiden tot: als resultaat hebben
715	heftige	hevig, sterk
716	losgebarsten	losbarsten: hevig en plotseling starten
717	is het gesteld	is de situatie
718	anno	in het jaar
719	eenvoud (de)	simpelheid
720	kenmerkend	kenmerkend
721	een kijkje neemt	even kijkt
722	vervaagd	vager, onduidelijker zijn geworden; vervagen-vervaagde-vervaagd
723	realiteit (de)	werkelijkheid, echt
724	fantasie (de)	droom, niet echt
725	beleefde	polite/polis/höflich/kibar; beleefd
726	auteur (de)	de schrijver; auteurs
727	chef-kok (de)	baas van de koks: mensen die eten klaarmaken in een restaurant of hotel; chef-koks
728	vacatures	banen (werk) waarvoor ze iemand zoeken; de vacature
729	wisselt	ruilt, verandert van plaats; wisselen-wisselde-gewisseld
730	saai	vervelend, monotoon, altijd hetzelfde

Les 7

731	denkers	filosofen, mensen die de kern van de dingen onderzoeken; de denker
732	varen af en aan	vertrekken, komen aan, vertrekken, enz.
733	door de eeuwen heen	in de periode van een aantal eeuwen

734	zetten voet aan wal	voet aan land zetten: in het land aankomen; zetten-zette-gezet
735	vreemdelingen	mensen uit andere landen; de vreemdeling
736	autochtone	oorspronkelijke
737	benadelen	in minder gunstige omstandigheden brengen; benadelen-benadeelde-benadeeld
738	geloven	organisaties van gelovigen, religies; het geloof
739	onopvallend	niet opvallend
740	filosofische	filosofische ideeën: ideeën die door denkers ontwikkeld zijn
741	in de loop van de tijd	langzamerhand
742	schipperen	om een vervelende situatie op te lossen iedereen een beetje zijn zin geven; schipperen-schipperde-geschipperd
743	middenweg (de)	een oplossing in het midden, een compromis
744	ten opzichte van (t.o.v.)	met betrekking tot
745	filosofen	de denker; de filosoof
746	kennismaken (met)	leren kennen; kennismaken-maakte kennis-kennismemaakt
747	architect (de)	iemand die gebouwen bedenkt en tekent
748	bedenker (de)	iemand met een nieuw idee
749	uitwisselingsprogramma (het)	programma waarbij studenten in een ander land kunnen studeren
750	beweren	zeggen zonder dat het bewezen is; beweren-beweerde-beweerd
751	noemde ... zich	zich noemen: zichzelf een naam geven
752	de waarheid gebiedt te zeggen	we moeten zeggen hoe het werkelijk zit
753	standbeeld (het)	een groot beeld van een bekende persoon; standbeelden
754	keek	kijken-keek-gekeken
755	ingespannen	met heel veel aandacht
756	klokslag (de)	het slaan van de klok op een bepaalde tijd
757	omslaan	omdraaien; omslaan-sloeg om-omgeslagen
758	bladeren	de bladzijden bekijken; bladeren-bladerde-gebladerd
759	brontekst (de)	de oorspronkelijke tekst
760	Latijnse	in het Latijn, de kerktaal, oude taal van de Romeinen die nu niet meer wordt gesproken
761	revolutionaire	heel bijzonder en nieuw
762	kwam ... op kritiek ... te staan	kreeg kritiek
763	heilige	holy/saint/heilig/aziz
764	pronkzucht (de)	met mooie spullen laten zien hoe rijk je bent
765	machtsdenken (het)	uitsluitend aan macht denken
766	afwijkende	anders, niet normaal
767	liepen het gevaar	het gevaar lopen: het risico dat er iets ergs gebeurt
768	priester (de)	een man die in de katholieke kerk de dienst leidt
769	stappen ondernemen	in actie komen
770	gerespecteerde	geacht
771	geleerde (de)	iemand die veel gestudeerd heeft en veel kennis heeft
772	gerelativeerd	minder scherp maken; relativieren-relativeren-gerelativeerd
773	lof (de)	waardering; zeggen dat iets goed is
774	der	een oude vorm voor 'van de'
775	zothed (de)	wat gek of dom is
776	dom	niet slim, zonder verstand
777	waar het om gaat	wat heel belangrijk is
778	roept ... op	dringend vragen om iets te doen; oproepen-riep op-opgeroepen
779	toe ... passen	gebruiken in een bepaalde situatie; toepassen-paste toe-toegepast
780	richt zich ... op	zich concentreren op
781	missen	de katholieke kerkdienst; de mis
782	bedevaart (de)	een reis naar een heilige plaats

783	vasten	niet of minder eten en drinken; vasten-vastte-gevast
784	stelt voor	niets voorstellen: het betekent niets
785	sluiten aan bij	lijken op
786	nauw	voor een heel groot deel
787	hervormer (de)	iemand die iets sterk wil veranderen om het te verbeteren
788	tijdgenoot (de)	iemand die in dezelfde tijd leeft
789	extreem	heel erg anders dan normaal
790	van nature	zo ben je geboren, je kunt er niets aan veranderen
791	koerste ... af op	afkoersen op: ergens direct naartoe gaan
792	splitsing (de)	de scheiding
793	zag niets in	hij vond het een slecht idee; niets zien in iets
794	schipperaar	iemand die schippert
795	koperen	van koper gemaakt
796	op initiatief van	volgens het plan van
797	juridisch	gaat over het recht
798	adviseur (de)	iemand die advies geeft
799	navigatie (de)	je plaats en richting bepalen op zee
800	schreef	schrijven-schreef-geschreven
801	beantwoordde	antwoord geven; beantwoorden-beantwoordde-beantwoord
802	aan de wieg van	aan het begin van een ontwikkeling
803	toegang (de)	toegang hebben tot: ergens kunnen of mogen gaan
804	kustwateren	het water dicht bij de kust
805	gezag (het)	de officiële macht; onder het gezag vallen van
806	vijandige	van de vijand
807	geniaal	erg goed bedacht
808	raakte verzeild in	kwam in een ongewenste situatie terecht
809	was van mening	dacht, meende
810	medestanders	iemand die het met je eens is; de medestander
811	gevangengezet	in de gevangenis zetten; gevangen-zetten-zette gevangen-gevangengezet
812	ontsnapte	met succes vluchten; ontsnappen-ontsnapte-ontsnapt
813	verstopt	verborgen; verstoppen-verstopte-verstopt
814	boekenkist (de)	een kist is een grote houten bak
815	vluchtte	snel vertrekken omdat er gevaar is; vluchten-vluchtte-gevlucht
816	invloedrijke	met veel invloed
817	aangetast	zwakker gemaakt; aantasten-taste aan-aangetast
818	gestreden	gevochten, er werd veel moeite gedaan om dat te bereiken; strijden-streed-gestreden
819	gepleit	pleiten voor: goede redenen geven voor iets; pleiten-pleitte-gepleit
820	humane	menselijk, goed voor mensen
821	wetsovertreders	mensen die zich niet aan de wet houden; de wetsovertreder
822	wetboek (het)	een boek waar alle wetten over een bepaald onderwerp in staan
823	monument (het)	een beeld dat bedoeld is om je aan een belangrijke persoon of gebeurtenis te herinneren; monumenten
824	plaatsing (de)	neerzetten
825	hun leven niet zeker	hun leven was in gevaar; je leven niet zeker zijn
826	gedoogde	iets toestaan wat niet echt geaccepteerd is; gedogen-gedoogde-gedoogd
827	mits	alleen als, onder voorwaarde
828	bemoeien	zich bezighouden met zaken waar men niets mee te maken heeft; zich bemoeien met-bemoeide zich met-zich bemoeid met
829	schoolvoorbeeld (het)	een modelvoorbeeld, een kenmerkend voorbeeld
830	radicale	extreem
831	onpersoonlijks	het is niet verbonden aan een persoon, een menselijk wezen
832	natuurwetten	een regel die een vast patroon in de natuur beschrijft, de wet van Hubble, Ohm, Pascal, enz.; de natuurwet

833	wetenschap (de)	onderzoek naar hoe dingen zijn of werken; wetenschappelijk onderzoek; wetenschappen
834	onder aan (onderaan)	aan de onderkant
835	verwijst naar	wijzen naar iets anders, refereren
836	betoog (het)	een lang verhaal waarmee je iets wilt bewijzen of verklaren; betogen
837	censuur (de)	controle vanuit de overheid op teksten die volgens de overheid verboden zijn
838	minimaal	zo klein mogelijk
839	opgevat	op je eigen manier begrijpen, beschouwen als; opvatten-vatte op-opgevat
840	oorlogsverklaring (de)	officieel meedelen dat je een oorlog wilt beginnen
841	ethica	ethiek, filosofie die zich bezighoudt met wat goed en kwaad is
842	ging het gerucht	spraken de mensen erover
843	gerucht (het)	nieuws dat misschien (niet) waar is
844	onterecht	onjuist, het klopt niet
845	besloot	besliste, nam de beslissing; besluiten-besloot-besloten
846	verscheen	werd gepubliceerd; verschijnen-verscheen-verschenen
847	huisbaas (de)	eigenaar van een huis, van wie je een woning of kamer huurt; huisbazen
848	uitgesproken	heel erg sterk, heel erg duidelijk
849	gestraft	punished/puni/bestaft/ceza; straffen-straft-gestraft

Les 8

850	legendes	oude verhalen; de legende
851	verhalen	stories/histoires/Geschichten/öyküler; het verhaal
852	doorverteld	aan iemand anders verteld; doorvertellen-vertelde door-doorverteld
853	opgetekend	opgeschreven om te bewaren; optekenen-tekende op-opgetekend
854	zeereizen	reizen over de zee of de oceaan; de zeereis
855	vissen	vis vangen; vissen-viste-gevist
856	verzonnen	bedacht, niet echt gebeurd; verzinnen-verzon-verzonnen
857	kenmerk (het)	karacteristiek
858	waarschuwing (de)	zeggen dat er gevaar dreigt; waarschuwingen
859	moraal (de)	les
860	vrouwje (het)	kleine vrouw
861	zakenvrouw (de)	vrouw die geld verdient in de handel
862	uitgestuurd	met een boodschap weggestuurd; uitsturen-stuurde uit-uitgestuurd
863	kostbaarste	duurste, meest waardevolle
864	omzwervingen	reizen, tochten overall heen
865	kapitein (de)	de baas op een schip; kapiteins
866	volgeladen	helemaal gevuld
867	woedend	heel erg boos, furieus
868	teleurstelling (de)	het gevoel dat iets minder goed, mooi etc. is dan je verwacht
869	voorspelt	zegt wat er in de toekomst zal gebeuren; voorspellen-voorspelde-voorspeld
870	bedelen	uit armoede om geld of eten vragen; bedelen-bedelde-gebedeld
871	handjevol	een beetje
872	meel (het)	gemalen graan waar je brood van bakt
873	ring (de)	rond sieraad om je vinger; ringen
874	vinger (de)	deel van de hand; een hand heeft vijf vingers
875	voorgezet	voor zich op tafel gezet, om te eten; voorzetten-zette voor-voorgezet
876	dichtslibt	vol gegroeid met planten zodat het ondiep wordt; dichtslibben-slibde dicht-dichtgeslibd
877	uitkijkend over	met het uitzicht op
878	geliefde	waar je heel veel van houdt
879	volle zee	grote, open zee
880	vliegende	zich door de lucht bewegende
881	vaart uit	vertrekt per schip; uitvaren-vaarde uit-uitgevaren

882	kaap (de)	stuk land dat uitsteekt in zee; kapen
883	storm (de)	zeer harde wind; stormen
884	zweert	swears/jure/schwört/cerahat; belooft plechtig; zweren-zwoer-gezwoeren
885	desnoods	als het echt moet
886	duivel (de)	het kwade, persoon die het kwaad voorstelt, tegenstander van God; duivels
887	voortzetten	verdergaan; voortzetten-zette voort-voortgezet
888	stuurman (de)	de man die een schip bestuurt; stuurliu
889	slingert	gooit met een boog; slingeren-slingerde-geslingerd
890	overboord	over de rand van het schip in het water
891	erachteraan	na iets anders
892	roer (het)	het stuur van een schip
893	schreeuwt	roept hard en kwaad; schreeuwen-schreeuwde-geschreeuwd
894	al	zelfs als
895	doorvaren	verder varen
896	ziel (de)	soul/âme/Sehle/ruh; zielen
897	sterft	gaat dood; sterven-stierf-gestorven
898	stuurloos	zonder stuur
899	doden	dode mensen; de dode
900	bemand	als personeel; bemannen-bemande-bemand
901	dobbelend	spelend met een dobbelstenen (dice/dés/Spielw rfein/zar)
902	passeren	langsgaan, voorbijgaan; passeren-passeerde-gepasseerd
903	spookachtig	eng, griezelig, waar je bang van wordt
904	spook (het)	ghost/fantôme/Gespenst/hayalet; spoken
905	tegenkomt	toevallig ontmoet; tegenkomen-kwam tegen-tegengekomen
906	muis (de)	mouse/souris/Maus/fare; muizen
907	met man en muis	met alle mensen en dieren; met alles
908	vergaan	zinken en kapotgaan; vergaan-verging-vergaan
909	motief (het)	thema, onderwerp; motieven
910	componist (de)	iemand die muziek schrijft; componisten
911	Flying Dutchmen	Engels: Vliegende Hollanders
912	figureert	speelt een rol; figureren-figureerde-gefigureerd
913	recentere	nieuwere, van kort geleden
914	computerspellen	games/jeux/Spiele/oyunlar op de computer; het computerspel
915	schrijfster (de)	vrouw die boeken of artikelen schrijft; schrijfsters
916	getiteld	met de titel
917	verteld	verhaald; vertellen-vertelde-verteld
918	gaatje (het)	klein gat, kleine opening
919	dominee	protestantse pastor; dominees
920	tegengehouden	gestopt, geblokkeerd; tegenhouden-hield tegen-tegengehouden
921	watersnoodramp (de)	grote overstroming met veel doden
922	gered	beschermd; redden-redde-gered
923	schoolboekjes	boeken die op school gebruikt worden; het schoolboekje
924	hoofdpersoon (de)	de belangrijkste persoon
925	verward	verwisseld; verwarren-verwarde-verward
926	stak	deed; steken-stak-gestoken
927	raasde	waaide heel erg hard
928	bijzonder	zeer, heel, erg
929	noordwesterstorm (de)	storm vanuit het noordwesten
930	stormvloed (de)	hoog waterniveau door een storm
931	zwaar	erg, heel, zeer
932	verwaarloosde	niet goed onderhouden; verwaarlozen-verwaarloosde-verwaarloosd
933	beruchte	met een slechte naam of reputatie
934	golven	waves/ondes/Wellen/dalga; de golf
935	weggevaagd	kapotgemaakt, zodat er niets overbleef; wegvagen-vaagde weg-weggevaagd
936	bleef gespaard	werd niet vernietigd

937	ergste	grootste, hardste
938	geluwd	gaan liggen, was gestopt
939	al waren het maar	zelfs als het er maar een paar waren
940	meubels	stoelen en tafels en kasten; het meubel
941	in de verte	ver weg
942	wiegje (het)	bedje voor een baby; de wieg, wiegen
943	drijven	boven op het water blijven; drijven-dreef-gedreven
944	dichterbij	meer dichtbij
945	verbaasde	verrast, verwonderd; verbazen-verbaasde-verbaasd
946	menigte (de)	grote groep mensen; menigten of menigtes
947	alsof	as if/comme si/als ob/gibi
948	zaak (de)	het hele ding
949	vaartuig (het)	voertuig op het water; vaartuigen
950	binnen handbereik	dichtbij, zodat je het kan aanraken
951	pasgeboren	korte tijd geleden geboren
952	ongedeerd	niet gewond
953	fictie (de)	niet echt gebeurd, verzonnen
954	overleeft	in een gevaarlijke situatie niet doodgaan; overleven-overleefde-overleefd
955	vast	het is bijna zeker dat het zo is
956	sterke	spannend maar moeilijk te geloven
957	duiken op	verschijnen plotseling; opduiken-dook op-opgedoken
958	spontaan	niet gepland
959	variaties	varianten, andere vormen; de variatie
960	doen de ronde	circuleren, worden doorverteld
961	waarheidsgehalte (het)	het niveau van waarheid
962	en/of	een van de twee, of allebei
963	griezelig	waar je bang van wordt
964	verteller (de)	de man of vrouw die het verhaal vertelt
965	tijger (de)	tiger/tigre/Tiger/kaplan; tijgers
966	Veluwe (de)	gebied met veel bos in de provincie Gelderland
967	krocodil (de)	groot reptiel dat in het water leeft; krokodillen
968	riool (het)	buizen onder grond voor afvalwater; riolen
969	zeker weten	absoluut; dat weet ik zeker
970	levendiger	interessanter
971	overleefden	bleven leven in een gevaarlijke situatie; overleven-overleefde-overleefd
972	weleens	ooit, een keer
973	tijdschrift (het)	magazine, meestal per week of maand; tijdschriften
974	voorlezen	hardop lezen voor iemand anders; voorlezen-las voor-voorgelezen
975	concentreren	opletten, aandacht geven; concentreren-concentreerde-geconcentreerd
976	geheugen (het)	capaciteit om iets te onthouden of zich iets te herinneren; geheugens

Les 9

977	laboratorium (het)	ruimte waar men onderzoek doet; laboratoria of laboratoria
978	breekt door	kapotgaan; doorbreken-brak door-doorgebroken
979	waterbeheer (het)	verantwoordelijkheid voor het gebruik van water
980	noodgedwongen	omdat er geen andere oplossing is
981	ware	echte, heuse
982	specialisten	mensen die die heel veel weten over heel weinig; de specialist
983	uitdagingen	moeilijke taken; de uitdaging
984	omgebogen	veranderd; ombuigen-boog om-omgebogen
985	waterbouwkundige	hydraulic/hydraulisch/hydraulique/hidrolic
986	specialismen	een onderwerp waar je heel veel over weet; het specialisme
987	achterhaald	ouderwets, niet meer van deze tijd

988	waterkering (de)	iets wat het water tegenhoudt (dijk, dam, etc.); waterkeringen
989	stalen	gemaakt van staal; steel/Stahl/acier/celik
990	buizen	tubes/tubes/Röhren/borular; de buis
991	fig.	figuur
992	Eiffeltoren (de)	beroemde toren in Parijs uit 1889
993	keer zo	16 kg (kilo) is twee keer zo zwaar als 8 kg
994	dreigt	lijkt te komen; dreigen-dreigde-gedreigd
995	constructies	bouwwerken; de constructie
996	sluitstuk (het)	laatste belangrijke actie
997	overstroming (de)	water uit rivieren of zee dat over het land stroomt; overstromingen
998	definitief	voor altijd
999	bedreiging (de)	gevaar; bedreigingen
1000	alternatief (het)	andere oplossing; alternatieven
1001	dijkversterkingen	het verbeteren van dijken (hoger of breder maken); de dijkversterking
1002	optie (de)	keus; opties
1003	getest	uitgeprobeerd; testen-testte-getest
1004	orkaan	zeer harde storm; orkanen
1005	illustreerden	lieten zien; illustreren-illustreerde-geïllustreerd
1006	pr	public relations; de reclame- en voorlichtingsafdeling van een bedrijf
1007	maar meer dan dat...	ik denk niet dat we nog meer kunnen doen
1008	Noordpool (de)	meest noordelijke deel van de wereld
1009	ijskap (de)	dikke laag ijs; ijskappen
1010	krimpt	wordt minder/kleiner; krimpen-kromp-gekrompen
1011	onnatuurlijk	niet volgens het ritme van de natuur
1012	fossiele	van zeer oude plantenresten
1013	ondergang (de)	het einde, hier: van het menselijk bestaan
1014	klimaatceptici	mensen met een andere visie op de klimaatverandering dan de genoemde milieugroepen; de klimaatcepticus
1015	dramatisch	ernstig, erg
1016	daar kan men niet omheen	dat kan men niet ontkennen
1017	wacht (de ... wacht een ...)	krijgen (mij wacht weer een probleem = ik krijg weer een probleem)
1018	gevecht (het)	strijd; gevechten
1019	besef (het)	inzicht, begrip
1020	meer doordrong	meer mensen bereikte; doordringen-doordrong-doorgedrongen
1021	experimenteren (met)	doen experimenten met; experimenteren-experimenteerde-gëxperimenteerd
1022	overstromen	over het land lopen; overstromen-overstroomde-overstroomd
1023	verstandig	wijs; een goed idee
1024	dichtgestorte	drooggemaakte
1025	rivierarmen	zijtakken van rivieren; de rivierarm
1026	opvangen	opnemen zodat het niet het land op stroomt; opvangen-ving op-opgevangen
1027	creëren	maken
1028	kwetsbare	zwakke, makkelijk kapot te maken; kwetsbaar
1029	stroomafwaarts	de kant waar het water naartoe stroomt
1030	opgeofferd	aan het water teruggegeven
1031	gecompliceerd	moeilijk
1032	stedelijk	stads-
1033	aangezien	formeel voor: omdat
1034	grondwater (het)	water dat in de grond aanwezig is
1035	overtollig	wat te veel is, wat over is
1036	parkeergarages	grote ruimte om auto's in te parkeren; de parkeergarage
1037	uitrusten met	voorzien van; uitrusten-rustte uit-uitgerust
1038	ondergronds	onder de grond
1039	waterreservoir (het)	voorraadtank of -bak voor water; waterreservoirs
1040	opslagvijvers	vijvers waar regenwater of grondwater in kan lopen; de opslagvijver
1041	verfraaien	mooi(er) maken; verfraaien-verfraaide-verfraaid

1042	ontworpen	gepland, getekend; ontwerpen-ontwierp-ontworpen
1043	drijvend	op het water blijvend, niet naar de bodem zakkend
1044	plateau (het)	plaat, bodem, plat vlak; plateaus
1045	ingenieurs	titel van mensen die aan een technische universiteit gestudeerd hebben; de ingenieur (ir)
1046	megastructuren	mega = heel groot; structuren = grote oppervlakten
1047	voorhanden	aanwezig, te vinden
1048	expertise (de)	(specialistische) kennis
1049	aanleg (de aanleg van ...)	het bouwen
1050	baggeren	modder verwijderen; baggeren-baggerde-gebaggerd
1051	uitdiepen	dieper maken; uitdiepen-diepte uit-uitgediept
1052	vaarwegen	transportwegen over water; de vaarweg
1053	opspuiten	een laag grond neerleggen; opspuiten-spoot op-opgespoten
1054	kunstmatige	door mensen gemaakte
1055	beheersen	hebben in handen, bezitten; beheersen-beheerste-beheerst
1056	software (de)	computerprogramma(s)
1057	technologie (de)	kennis van techniek
1058	bewaking (de)	controle, letten op
1059	gewijzigd	veranderd; wijzigen-wijzigde-gewijzigd
1060	het hoofd boven water houden	overleven
1061	realiseerbaar	te realiseren, uit te voeren
1062	infrastructurele	op het gebied van de landelijke organisatie van informatie en vervoer
1063	stuiten op	tegenkomen; stuiten-stuitte-gestuit
1064	planologen	mensen die de infrastructuur plannen; de planoloog
1065	laaggelegen	onder zeeniveau
1066	emigreren	verhuizen naar een ander land; emigreren-emigreerde-geëmigreerd
1067	catastrofe (de)	ramp, extreem groot ongeluk; catastrofes
1068	ecologie (de)	wetenschap van zaken die goed zijn voor het milieu
1069	onvoldoende	niet genoeg
1070	offeren op	weg of kapot laten gaan; opofferen-offerde op-opgeofferd

Les 10

1071	hierbij	met deze actie
1072	versus	tegenover
1073	Kerstman (de)	Father Christmas/père Noël/Weihnachtsmann/noel baba
1074	aanklacht (de)	de beschuldiging, de reden dat iemand naar de rechtbank moet komen; aanklachten
1075	citeer	neem de woorden van iemand anders over; citeren-citeerde-geciteerd
1076	verdachte (de)	iemand waarvan officieel wordt gedacht dat hij iets gedaan heeft wat niet mag; verdachten
1077	systematische	steeds opnieuw, volgens een systeem
1078	grove	ernstige
1079	maakt misbruik van	gebruikt verkeerd of slecht gebruiken, profiteert
1080	onschuld (de)	de situatie dat je geen verkeerde dingen doet of denkt
1081	een sfeer van	een omgeving van
1082	onderdrukking (de)	in een positie dwingen waarin iemand weinig vrijheid heeft
1083	schendt	niet handelen volgens de afspraak; schenden-schond-geschonden
1084	kinderrechtenverdrag (het)	regels voor de bescherming van kinderen (tot achttien jaar), aangenomen door de VN in 1989 (verdragen)
1085	acht zich schuldig	vindt dat hij schuldig is
1086	aangeklaagde (de)	de beschuldigde, iemand die aangeklaagd is, zie aanklacht; aangeklaagden

1087	advocaat (de)	iemand die voor zijn/haar beroep mensen steunt die voor de rechter moeten komen; advocaten
1088	edelachtbare (de)	aanspreektitel van de rechter
1089	cliënt (de)	klant bij de rechtbank of bij bedrijven; cliënten
1090	onschuldig	niet schuldig
1091	aanklager (de)	iemand die officieel bij de rechter klaagt over de schuld van een cliënt
1092	het woord voeren	spreken op een vergadering of andere officiële bijeenkomst
1093	verdediging (de)	degene(n) die de cliënt verdedigen en zijn onschuld proberen te bewijzen
1094	bewijzen	laten zien, duidelijk maken; bewijzen-bewees-bewezen
1095	met behulp van	m.b.v.; met de hulp van; vaste combinatie
1096	getuigen	iemand die bij een gebeurtenis aanwezig was en kan vertellen wat er gebeurd is; de getuige
1097	knechten	mannen of jongens die helpen bij het werk; de knecht
1098	maken zich schuldig aan	maken deze fout:
1099	emotionele mishandeling	het emotioneel pijn doen, of beschadigen van gevoelens
1100	minderjarigen	kinderen onder de achttien jaar; de minderjarige
1101	twijfel (de)	een gevoel dat je het niet zeker weet; twijfels
1102	bij aankomst	als hij aankomt, als hij binnenkomt
1103	liegen	niet de waarheid zeggen; liegen-loog-gelogen
1104	opgeschreven	genoteerd; opschrijven-schreef op-opgeschreven
1105	kopie (de)	hetzelfde, identieke exemplaar; kopieën
1106	bewijsstuk (het)	iets wat de schuld van de cliënt bij de rechter moet bewijzen; bewijsstukken
1107	zak (de)	bag/sac/Sack/cep van Sinterklaas waar cadeaus inzitten; zakken
1108	schending (de)	niet handelen volgens de afspraak; schendingen
1109	stress (de)	grote spanning
1110	inbreken	zonder toestemming bij iemand door een deur of raam naar binnen gaan, meestal om te stelen
1111	overtreding (de)	een actie die tegen de regels is; overtredingen
1112	het wetboek van strafrecht	het boek waarin staat wat wel en niet mag in Nederland
1113	concentratieverlies (het)	minder aandacht bij de les op school
1114	cijfers	resultaten op school; grades/notes/Noten/notlar; het cijfer
1115	protesteer	ben het er niet mee eens; protesteren-protesteerde-geprotesteerd
1116	absurde	zeer vreemde
1117	beschuldigingen	aanklachten, de woorden waarmee je iemand schuldig verklaart; de beschuldiging
1118	iets niet nemen	niet accepteren
1119	het/dit slaat nergens op	dit is absurd, nonsens
1120	onderbreken	iemand even laten stoppen met praten
1121	kindervriend (de)	iemand die van kinderen houdt, hier een ander woord voor Sinterklaas
1122	houdt bij	schrijft in; bijhouden-hield bij-bijgehouden
1123	rare	met vreemde kleren
1124	enge	waar je bang van wordt
1125	symbool staan voor	vertegenwoordigen
1126	kolonialisme (het)	systeem waarin het ene land het andere bezit en misbruikt
1127	uitbuiting (de)	mensen voor je laten werken zonder betaling
1128	wanttoestand (de)	zeer slechte toestand
1129	aan de kaak stellen	duidelijk laten zien dat iets verkeerd is
1130	ter zake	belangrijk, relevant
1131	moreel	morally/moralement/moraalisch/ahlakop; het gebied van de moraal, hoe je goed kunt leven
1132	verwerpelijke	zeer slecht, onacceptabel
1133	pedagogisch	op het gebied van de pedagogie, hoe je kinderen goed opvoedt
1134	viering (de)	celebration/célébration/Feier/kutlama; vieringen
1135	een beeld schetsen van	beschrijven
1136	fenomeen (het)	iets heel bijzonders; fenomenen

1137	in historisch perspectief plaatsen	vanuit het gezichtspunt van de geschiedenis bekijken
1138	respectabele	waar je respect voor hebt
1139	sint	de heilige
1140	heilig verklaard	zonder zonden; hoogste titel voor een christen in het katholieke geloof
1141	aangeeft	laat zien; aangeven-gaf aan-aangegeven
1142	kindermishandeling (de)	het slecht behandelen van kinderen
1143	naamdag (de)	verjaardag
1144	pakjes	cadeaus; het pakje
1145	lekkers (het)	snoep/koekjes etc.
1146	schoen zetten	een schoen klaarzetten voor de kachel of centrale verwarming
1147	in stopt	in legt; instoppen-stopte in-ingestopt
1148	inbraak (de)	illegaal in iemands huis komen; inbraken
1149	pakjesavond (de)	de avond dat de Sinterklaascadeaus worden gegeven, meestal 5 december
1150	gegeten	eten-at-gegeten
1151	surprises	grappige verpakking van het cadeau; de surprise
1152	vergezeld van	samen met
1153	gedicht (het)	poem/poème/Gedicht/šiiir; gedichten
1154	op de hak genomen	geplaagd
1155	voorgelezen	hardop lezen; voorlezen-las voor-voorgelezen
1156	schoondochter (de)	de vrouw van je zoon
1157	wekker (de)	alarm/alarme/Wecker/çalar saat; wekkers
1158	schoonmoeder (de)	de moeder van je man of vrouw
1159	van grote betekenis	zeer belangrijk
1160	vreugde (de)	plezier
1161	creativiteit (de)	iets zelf maken
1162	gezinsbanden	familierelaties; de gezinsband
1163	literair	goede verhalen en boeken
1164	leerzaam	waar je iets van kunt leren; educatief
1165	aantonen	bewijzen, laten zien
1166	kwade opzet (de)	met slechte bedoelingen of plannen
1167	kijken uit naar	met plezier verwachten
1168	worden onderdrukt	gedwongen worden om met weinig of geen vrijheid te leven
1169	helpers	mensen die helpen; de helper
1170	op leeftijd	oud(er)
1171	lief	heel aardig
1172	omgaan	contact hebben met; omgaan-ging om-omgegaan
1173	pepernoten	traditionele, heel kleine kruidenkoekjes; de pepernoot
1174	trakteren op	koek of snoep of andere lekkere dingen uitdelen
1175	des te (schandelijk)er	nog een reden waarom het heel (erg) is
1176	om zeep helpen	kapotmaken
1177	alleen staan in ...	zijn niet de enigen die
1178	vasthouden aan	niet loslaten; vasthouden-hield vast-vastgehouden
1179	bindt	een band geeft; binden-bond-gebonden
1180	afronden	de laatste zinnen uitspreken; afronden-rondde af-afgerond
1181	misleidend	iemand expres onjuiste informatie geven
1182	aanval (de)	poging om te winnen, een offensief; aanvallen
1183	reisverbod (het)	verbod om naar een ander land te reizen
1184	uiteenzetting (de)	uitleg; uiteenzettingen
1185	zich beraden over	samen de oplossing bespreken; zich beraden over-beraadde zich over-zich over-beraad
1186	bewijzen (de)	gegevens die laten zien of iets juist is of niet; het bewijs
1187	bestuderen	grondig bekijken; bestuderen-bestudeerde-bestudeerd
1188	gesloten	afgelopen; sluiten-sloot-gesloten
1189	procedure (de)	officiële gang van zaken; procedures

1190	rechtszaak (de)	proces, waarbij de rechter onderzoekt of iemand straf moet krijgen; rechtszaken
1191	gebruikelijk	normaal
1192	secretaris (de)	persoon die officieel opschrijft wat er gezegd wordt; secretarissen

Les 11

1193	zeehelden	mensen die beroemd werden als kapitein of admiraal op een schip; de zeeheld
1194	ontdekkingsreizigers	mensen die de wereld rond reizen en nieuwe landen vinden; de ontdekkingsreiziger
1195	kolonisators	mensen die een land in bezit nemen; de kolonisator
1196	talrijk	numerous/nombreux/zahlreich/pek çok
1197	kinderliedjes	liedjes voor kinderen; het kinderliedje
1198	avonturenboeken	boeken met avonturen; het avonturenboek
1199	avontuur (het)	spannende gebeurtenis of situatie; avonturen
1200	ontdekkingsreizen	reizen om nieuwe landen en gebieden te ontdekken; de ontdekkingsreis
1201	bewonderde	die men erg goed vindt; bewonderen-bewonderde-bewonderd
1202	admiraals	hoogste militair op schepen; de admiraal
1203	realiteit (de)	de werkelijkheid
1204	gebiedsuitbreiding (de)	expansie
1205	veiligstellen	in veiligheid brengen
1206	schrok ... voor terug	durfde men alles te doen; terugschrikken-schrok terug-teruggeschrokken
1207	handelswaar (de)	goederen die men koopt en verkoopt in de handel
1208	inkopen	goederen die je koopt, boodschappen
1209	Portugezen	inwoners van Portugal; de Portugees
1210	Spanjaarden	inwoners van Spanje; de Spanjaard
1211	alternatieve	andere mogelijke
1212	liepen uit op	werden; uitlopen-liep uit-uitgelopen
1213	mislukking (de)	niet het gewenste resultaat; mislukkingen
1214	kou (de)	lage temperatuur
1215	liepen vast	kwamen vast te zitten, konden niet verder varen; vastlopen-liepen vast-vastgelopen
1216	zeelui	personeel van een schip. Let op: zeeman, zeelui of zeelieden. Net zo: koopman, kooplui of kooplieden.
1217	gaven het op	wilden niet meer doorgaan met de tocht; opgeven-gaven op-opgegeven
1218	was gedwongen	moest; dwingen-dwong-gedwongen
1219	overwinteren	de winter doorbrengen; overwinteren-overwinterde-overwinterd
1220	voeren	gingen over water; varen-voer-gevaren
1221	voorstelbaar	voor te stellen, te bedenken
1222	bruisende	levendige, met veel activiteiten
1223	bont (het)	fur/fourrure/Pelz/kürk
1224	handelden	handel drijven, kopen en verkopen om winst te maken; handelen-handelde-gehandeld
1225	Indianen	oorspronkelijke bewoners van het Caribisch gebied en de Amerika's; de Indiaan
1226	afstaan	geven; afstaan-stond af-afgestaan
1227	in ruil voor	in plaats van, geruild tegen
1228	uitermate	zeer; heel erg
1229	verbouwen (het)	laten groeien, telen
1230	grondstoffen	natuurlijke stoffen die worden gebruikt om producten te maken; de grondstof
1231	bauxiet (het)	een belangrijke grondstof om aluminium te maken
1232	plantages	groot stuk grond waar planten verbouwd worden; de plantage
1233	aanvankelijk	in het begin
1234	grootscheepse	op grote schaal, uitgebreid
1235	wrede	cruel/brutal/grausam/zalim
1236	aanvoer (de)	binnenbrengen

1237	gruwelijke	afschuwelijk, waar je een heel naar gevoel van krijgt
1238	achtereenvolgens	na elkaar
1239	te werk gesteld	aan het werk gezet; te werk stellen-stelde te werk-te werk gesteld
1240	schaften ... af	maakten een eind aan; afschaffen-schafte af-afgeschaft
1241	aangetrokken door	attracted/attiré/angezogen/çektîği; aantrekken-trok aan-aangetrokken
1242	zendelingen	mensen die het christelijk geloof verspreiden; de zendeling
1243	gevluchte	weggelopen
1244	uiteenlopende	zeer verschillende
1245	afschaffing (de)	het eind
1246	arbeidskrachten	werkers; de arbeidskracht
1247	aangetrokken uit	in dienst genomen
1248	gevarieerder	met nog meer verschillende groepen
1249	voormalige	vroegere
1250	zestal (het)	zes
1251	tabak (de)	tobacco/tabac/Tabak/tütün
1252	fungeerden als	hadden als functie; fungeren-fungeerde-gefungeerd
1253	tussenstop (de)	stop halverwege de reis
1254	op eigen verzoek	omdat ze dat zelf vroegen; verzoek = vraag
1255	status (de)	positie
1256	kiesrecht (het)	het recht om bij verkiezingen een stem uit te brengen
1257	Papiaments (het)	taal van de Nederlandse Antillen
1258	groeide uit tot	werd zo groot als; uitgroeien-groeide uit-uitgegroeid
1259	blanke	witte
1260	verdreven	weggejaagd; verdrijven-verdreven-verdreven
1261	diamanten	edelsteen; de diamant
1262	afkomst (de)	de familie waar je uit komt
1263	trokken	reiden; trekken-trok-getrokken
1264	bloedige	met veel gewonden en doden
1265	tot gevolg	als gevolg
1266	apartheidsregime (het)	de regering met principes voor de segregatie (scheiding) van rassen
1267	kwam een einde aan	stopte
1268	vrijlating (de)	uit de gevangenis vrijlaten; vrijlatingen
1269	gevangenen	iemand die in de gevangenis zit; de gevangene
1270	allerlaatste	helemaal de laatste
1271	voorgoed	voor altijd
1272	prullenbak (de)	afvalbak; prullenbakken
1273	in de prullenbak gooien	afschaffen
1274	vandaag de dag	tegenwoordig, nu
1275	regenboog (de)	rainbow/arc-en-ciel/Regenbogen/gökkuşağı; regenbogen
1276	behandelen	omgaan met; behandelen-behandelde-behandeld
1277	omliggende	die eromheen liggen
1278	voerde ... in	maakte een start met; invoeren-voerde in-ingevoerd
1279	winstgevend	waarmee men veel geld kan verdienen
1280	rampzalig	desastreus, heel erg slecht
1281	Indonesiërs	inwoners van Indonesië; de Indonesiër
1282	ingenomen	gebruikt; innemen-nam in-ingenomen
1283	hongersnood (de)	groot gebrek aan voedsel in een bepaald gebied; hongersnoden
1284	extreme	zeer grote
1285	beschreven	verteld; beschrijven-beschreef-beschreven
1286	geleden	pijn of verdriet gehad; lijden-leed-geleden
1287	Indië	Nederlands-Indië; de naam van Indonesië in de koloniale tijd
1288	onomwonden	directe
1289	misstanden	zeer slechte situatie in de maatschappij; de misstand
1290	werd niet in dank afgenomen	men was niet blij met

1291	ambtenaar (de)	iemand die werkt voor de overheid; ambtenaren
1292	uitzichtloze	zonder hoop op verbetering
1293	corruptie (de)	omkoopbaarheid: de overheid die zich extra laat betalen voor diensten
1294	luiheid (de)	geen zin in werk
1295	roman (de)	boek met een verhaal; romans
1296	dringende	iets wat onmiddellijk moet gebeuren
1297	oproep (de)	vraag, appèl
1298	er iets aan doen	een oplossing proberen te vinden
1299	hierboven	eerder in deze tekst
1300	irrigatie (de)	land van water voorzien voor de landbouw
1301	tevergeefs	zonder resultaat
1302	opkomende	groeierende
1303	nationalisme (het)	het gevoel dat je eigen land een aparte staat is/moet zijn
1304	bestrijden	tegen te werken; bestrijden-bestreed-bestreden
1305	claims	eis, geld; de claim
1306	rechtszaak (de)	een zaak voor de rechtbank brengen; rechtszaken
1307	overlevenden	mensen die een ramp overleefd hebben; de overlevende
1308	uitgemoord	tot de laatste persoon vermoord; uitmoorden-moordde uit-uitgemoord
1309	toegegeven	zeggen dat iets waar is; toegeven-gaf toe-toegegeven
1310	heeft het zin	is het goed, nuttig
1311	lege woorden	alleen maar woorden, geen daden
1312	terugbetaling (de)	geld betalen dat je eerder geleend of gestolen hebt; terugbetalingen
1313	fan (de)	iemand die een persoon of groep heel erg goed vindt en er alles van wil weten; fans
1314	dappere kerel	iemand die niet bang is en heel veel durft te doen
1315	blanken	blanke (witte) mensen; de blanke
1316	rommelmarkt (de)	tweedehandsmarkt, met oude spullen
1317	meegegeven	gegeven; meegeven-gaf mee-meegegeven

Les 12

1318	agenda (de)	lijst
1319	knopen	 ; de knoop
1320	hakken	met een bijl doormidden slaan; hakken-hakte-gehakt
1321	knopen doorhakken	na veel praten een beslissing nemen
1322	spijker (de)	 ; spijkers
1323	spijkers met koppen slaan	duidelijke, concrete beslissingen nemen
1324	toe te voegen	erbij te doen; toevoegen-voegde toe-toegevoegd
1325	notuleren	verslag maken van een vergadering; notuleren-notuleerde-genotuleerd
1326	bent de klos	moet altijd een vervelende klus doen; de klos zijn
1327	om de beurt	eerst de een en daarna de ander enzovoort
1328	alvast	vóór iets anders
1329	es	eens (ook: 'ns, 's)
1330	samenvatting (de)	resumé, korte tekst met alleen de belangrijkste punten; samenvattingen
1331	personeelsuitje (het)	dagje uit met alle collega's; personeelsuitjes
1332	pretpark (het)	attractiepark, een terrein waar je allerlei leuke dingen kunt doen; pretparken
1333	na rijp beraad	na veel en lang overleg
1334	unaniem	iedereen met dezelfde keuze
1335	hamvraag (de)	de laatste en belangrijkste vraag
1336	bij het spits af	begint als eerste
1337	museums	'museums' of 'musea': allebei goed; het museum

1338	je kan het zo gek niet bedenken of	noem maar op, van alles
1339	variërend	met een variatie
1340	verbijsterend	waar je heel erg verbaasd over bent
1341	spieken	kijken in het werk van een ander om dat over te nemen; spieken-spiekte-gespiekt
1342	folder (de)	brochure, reclame, blad met informatie; folders
1343	vinding (de)	uitvinding, iets wat iemand voor het eerst bedacht en/of gemaakt heeft; vindingen
1344	spreiding (de)	verspreiding, verder bekendmaken
1345	propageerde	reclame maakte voor; propageren-propageerde-gepropageerd
1346	gesticht	opgericht, begonnen; stichten-stichtte-gesticht
1347	Fransman (de)	man met de Franse nationaliteit (vrouw: Française)
1348	belangwekkende	interessante
1349	stichting (de)	het stichten, het beginnen, het oprichten; stichtingen
1350	Nachtwacht (De)	Night watch/Ronde de nuit/Nachtwache/Gece Nöbeti; de wacht, de bewaking; beroemdste schilderij van Rembrandt
1351	Rembrandt	Rembrandt van Rijn, Nederlands beroemdste schilder (1606-1669)
1352	gestort	gegooid; storten-stortte-gestort
1353	bewaakt	beschermd; bewaken-bewaakte-bewaakt
1354	topstukken	mooiste en belangrijkste kunstwerken; het topstuk
1355	nabijgelegen	dichtbijgelegen
1356	naar	volgens
1357	muurvlakken	de oppervlakte van een muur; het muurvlak
1358	horizontale	van links naar rechts
1359	accenten	onderdelen waarop je de nadruk wilt leggen; het accent
1360	openingen	gaten; de opening
1361	platen	plat stuk hard materiaal; de plaat
1362	herbergt	heeft binnen z'n muren; herbergen-herbergde-geherbergt
1363	toebehoord	in bezit geweest; toebehoren-behoorde toe-toebehoord
1364	conform	volgens
1365	uitdrukkelijke	expliciete, met veel nadruk
1366	aan de slag	aan het werk
1367	bijkomend	extra
1368	afgezaagde	saaie, iets wat iedereen doet
1369	reproductie (de)	kopie van een kunstwerk; reproducties
1370	staat het zwart van	zijn er heel veel
1371	spectaculair	uiterst opvallend en interessant
1372	scheve	schuin, niet recht
1373	uitsteeksels	iets wat buiten het oppervlak uitsteekt; het uitsteeksel
1374	vliegen	flies/mouches/Fliëgen/sinekler; de vlieg
1375	klap (de)	hit/coup/Klappe/şamar; klappen
1376	twee vliegen in één klap	twee problemen gelijktijdig oplossen
1377	hoge	ver weg
1378	minpuntje (het)	klein nadeel; minpuntjes
1379	alternatieven	andere opties of keuzes; het alternatief
1380	profiteer	gebruik en geniet; profiteren-profiteerde-geprofiteerd
1381	openluchtmusea	museums/musea in de open lucht; het openluchtmuseum
1382	karakteristiek	kenmerkend
1383	belichten	laten zien; belichten-belichtte-belicht
1384	stadsgezichten	panorama van een stad; het stadsgezicht
1385	vallen te	zijn te
1386	tussen twee haakjes	overigens
1387	reus (de)	giant/géant/Riese/dev; reuzen
1388	poppenhuisjes	heel kleine huisjes; het poppenhuisje

1389	miniaturgrachtjes	heel kleine grachten; het miniaturgrachtje
1390	in z'n werk ging	werkte, gedaan werd
1391	uitvoering (de)	de realisatie, het bouwen
1392	interrumpen	het spreken van iemand stoppen om zelf iets te zeggen; interrumpere- interrumpeerde-geïnterrupteerd
1393	brochure (de)	folder, reclame, blad met informatie; brochures
1394	daterend	die dateert
1395	kwart van de eeuw	vijfentwintig jaar
1396	collectie (de)	verzameling; collecties
1397	een heel stel	heel veel
1398	unieke	zeldzame, iets wat niet vaak voorkomt
1399	belevenis (de)	ervaring; belevenissen
1400	architectuur (de)	bouwkunst
1401	hoe het ook zij	hoe dan ook, of ik het begrijp of niet
1402	kijk eens aan	kijk, dit is wat we willen
1403	bevooroordeeld	met een vooroordeel
1404	om maar iets te noemen	bijvoorbeeld
1405	veelzijdige	met veel verschillende kunstvormen
1406	gebruiksvoorwerpen	artefacts/utensils/Gebrauchsgüter/mutfak eşyaları, ev eşyaları vs.; het gebruiksvoorwerp
1407	prenten	tekeningen of plaatjes op papier; de prent
1408	aanvulling (de)	wat de informatie meer compleet maakt; aanvullingen
1409	inventarisatie (de)	een lijst maken van alle dingen die moeten gebeuren of die er zijn
1410	bijdrage (de)	aandeel, wat iemand zegt in een discussie; bijdragen
1411	eenmaal, andermaal...	1, 2, en hierna kun je niet meer reageren
1412	gaan over tot	beginnen aan het volgende punt
1413	stemmen	to vote/voter/stimmen/oylamak; stemmen-stemde-gestemd
1414	overweldigende	enorm grote
1415	plan van aanpak (het)	wat je precies gaat doen, methode om iets te doen
1416	kostenplaatje (het)	overzicht van de kosten
1417	mail door	stuur door; doormailen-mailde door-doorgemailed
1418	vast	alvast, nu al
1419	met het oog op	denkend aan
1420	notulen	de besproken punten van de vergadering
1421	rondvraag (de)	bespreking van punten die niet op de agenda staan (aan het eind van een vergadering)
1422	ga het rijtje af	geef iedereen één voor één een beurt
1423	aanwezigheid (de)	presentie
1424	kolom (de)	smal, verticaal deel van een tekst; kolommen
1425	voorleggen	presenteren, vragen; voorleggen-legde voor-voorgelegd
1426	tegoed (het)	geld op een rekening dat je kunt gebruiken; tegoeden
1427	tussendoor	tussen twee delen in
1428	afsluiting (de)	het eind(e), de afronding
1429	opinions	meningen; de opinie
1430	opbouw (de)	de indeling, de constructie
1431	d.d.	de dato = op de datum
1432	afwezig	absent

Les 13

1433	rondje (het)	rondleiding, tocht die weer op hetzelfde punt terugkomt; rondjes
1434	graven	een gat of sloot graven; graven-groef-gegraven
1435	beesten	grote dieren voor de menselijke consumptie (koeien, schapen, geiten); het beest
1436	Botermarkt (de)	markt waar vroeger zuivelproducten (melk, kaas, boter) werden verkocht

1437	dol zijn op	gek zijn op, heel veel houden van
1438	fungeerde als	functioneerde als, had de functie van; fungeren-fungeerde-gefungeerd
1439	omtrek (de)	omgeving
1440	rondvaartboot (de)	boot die met toeristen een rondje door de stad vaart; rondvaartboten
1441	zicht (het)	uitzicht
1442	bruggetjes	kleine bruggen; het bruggetje
1443	toren (de)	tower/tour/Turm/kule; torens
1444	helt	hangt over; hellen-helde-geheld
1445	uit het lood	scheef (lood = het paslood rechtop 90°)
1446	niet voor niets	met een duidelijke reden
1447	tot de dag van vandaag	tot nu toe
1448	begraafplaats (de)	waar men de doden begraaft
1449	kwam uit in	stroomde naar
1450	legde aan	bouwde; aanleggen-legde aan-aangelegd
1451	wol (de)	wool/laine/Wolle/yün; wollen = van wol gemaakt
1452	knooppunt (het)	centraal punt van waaruit veel (water)wegen lopen; knooppunten
1453	tegenhield	stopzette, een einde maakte aan; tegenhouden-hield tegen-tegengehouden
1454	uitgroeien tot	uiteindelijk heel groot worden
1455	van hieruit	vanuit dit punt
1456	vroom	strikt godsdienstig
1457	bierbrouwerij (de)	fabriek waar men bier brouwt; bierbrouwerijen
1458	in vroeger tijden	vroeger, langer geleden
1459	bereiding (de)	het klaarmaken
1460	oprichting (de)	de start
1461	vestiging (de)	het vestigen, het stichten
1462	porselein (het)	materiaal, in de oven gebakken klei
1463	vonden hun weg naar	werden verkocht in
1464	aardewerk (het)	voorwerpen van gebakken aarde
1465	imiteren	namaken; imiteren-imateerde-geïmiteerd
1466	nagemaakt	geïmiteerd; namaken-maakte na-nagemaakt
1467	imitaties	nagemaakte voorwerpen; de imitatie
1468	voorstellingen	beelden, decoraties; de voorstelling
1469	oer-	oud en typisch-
1470	begrip (het)	iets wat iedereen kent
1471	verdringen zich	duwen elkaar opzij om iets te kunnen zien; verdringen-verdrong-verdrongen
1472	gevestigd	aanwezig
1473	sfinx (de)	geheimzinnig wezen waar we weinig van weten (beeld bij de drie piramides van Gizeh, Egypte); sfinxen
1474	herberg (de)	klein hotel-restaurant (oud woord); herbergen
1475	voortzette	doorging met; voortzetten-zette voort-voortgezet
1476	hemzelf	Vermeer
1477	reproducties	kopie; de reproductie
1478	posters	affiche, groot stuk papier met foto of ander beeld; de poster
1479	gezicht op	uitzicht op
1480	karakteristieke	typerende, kenmerkende
1481	geveltjes	voorkanten van gebouwen, façades; het geveltje
1482	schuin weglopende lijnen	lijnen die niet recht maar schuin getekend zijn en daardoor perspectief geven
1483	camera obscura (de)	donkere kamer met gaatje in de muur als lens; eerste oude vorm van een fotocamera
1484	natuuronderzoeker (de)	bioloog en/of fysicus; natuuronderzoekers
1485	autodidact (de)	iemand met veel kennis maar zonder diploma of formele opleiding; autodidacten
1486	van jongs af aan	vanaf de tijd dat hij kind was
1487	biologie (de)	de studie van de natuur (planten, dieren, enz.)
1488	richtte in	organiseerde, maakte; inrichten-richtte in-ingericht
1489	glas blazen	glas maken door te blazen; blazen-blies-geblazen

1490	polijsten	glad maken; polijsten-polijstte-gepolijst
1491	in aanraking met	in contact met, leerde kennen
1492	microscop (de)	apparaat om zeer kleine dingen te kunnen zien; microscopen
1493	ofschoon	(formeel; schrijftaal) hoewel
1494	uitvinder (de)	iemand die iets heel nieuws bedenkt en maakt; uitvinders
1495	versie (de)	variant; versies
1496	uitgevonden	bedacht en gemaakt; uitvinden-vond uit-uitgevonden
1497	vergroting (de)	grotere versie; vergrotingen
1498	bereiken	komen tot, vinden; bereiken-bereikte-bereikt
1499	ongekend	zeer bijzonder, nog nooit gebeurd
1500	druppeltjes	drops/gouttes/Tropfen/damlalar; het druppeltje
1501	zweet (het)	transpiratie
1502	korreltjes	grain/graines/Körner/taneler; het korreltje
1503	haren	hairs/cheveux/Hahre/killar; de haar
1504	minutieus	zeer precies, met veel details
1505	ontdekkingen	dingen die hij uitgevonden en ontdekt had; de ontdekking
1506	correspondentie (de)	briefwisseling; correspondenties
1507	bevindingen	gegevens, resultaten van onderzoek; de bevinding
1508	bloedlichaampjes	cellen (kleine deeltjes in het bloed); het bloedlichaampje
1509	bacteriën	heel kleine deeltjes (alleen met een microscoop te zien) die mensen ziek kunnen maken en eten rot laten worden; de bacterie
1510	insecten	klein dier met meestal zes poten en vaak met vleugels; het insect
1511	eitjes	eggs/oeufs/Eier/yumurtalar; het eitje
1512	uit het niets	zomaar vanzelf, zonder begin, zonder ouders
1513	kerkelijke	kerk-
1514	aardverschuiving (de)	revolutie, zeer grote verandering in het denken
1515	overschat	belangrijker gedacht dan de werkelijkheid; het belang kan moeilijk overschat worden = dat is heel belangrijk
1516	instituut (het)	organisatie voor onderwijs of onderzoek; instituten
1517	nanotechnologie (de)	technologie die werkt met kleine deeltjes, net iets groter dan atomen en moleculen
1518	aanleg (de)	het bouwen
1519	d.w.z. = dat wil zeggen	dat betekent
1520	aangelegenheid (de)	zaak, kwestie; aangelegenheden
1521	gezien het feit dat	door, vanwege het feit dat; omdat
1522	civiele	burgerlijke, geen militaire
1523	voorloper (de)	iets of iemand die een nieuwe ontwikkeling aankondigt; voorlopers
1524	gezondheidszorg (de)	medische zorg
1525	duurzame	sustainable/durable/Nachhaltig/dayanıklı
1526	watertechnologie (de)	technologie voor zuivering en gebruik van water
1527	vakgebied (het)	gebied van onderzoek; vakgebieden
1528	gebundeld	bij elkaar gebracht
1529	zonne-energie (de)	energie die door de zon wordt opgewekt
1530	innovaties	nieuwe bijzondere uitvindingen; de innovatie
1531	overvloed (de)	heel grote aantallen
1532	hanteert	heeft, gebruikt; hanteren-hanteerde-gehanteerd
1533	intrekken	te komen wonen; intrekken-trok in-ingetrokken
1534	democratisch	politiek systeem waarbij de meerderheid van het volk beslist
1535	schatkamer (de)	gebouw of kamer met veel bijzondere en dure dingen; schatkamers
1536	terrasjes	ruimte buiten, voor een restaurant of café, waar je kunt zitten; het terrasje
1537	zitten er niet mee	vinden het geen probleem; ermee zitten-zat ermee-ermee gezeten
1538	plaatje (het)	plat vlak, hier van glas; plaatjes
1539	lens (de)	voorwerp van glas waardoor je de dingen groter of kleiner kunt zien; lenzen
1540	schroefjes	screws/Schraube/vis/vidalar; het schroefje
1541	replica (de)	exacte kopie; replica's

1542	werking (de)	functionering, hoe iets werkt
1543	afgebeeld	met een plaatje of tekening; afbeelden-beeldde af-afgebeeld
1544	object (het)	voorwerp, ding; objecten
1545	bevestigd	vastgemaakt; bevestigen-bevestigde-bevestigd
1546	instelbaar	te veranderen
1547	campagne (de)	publieke actie om reclame te maken; campagnes
1548	gids (de)	iemand die informatie geeft aan toeristen; gidsen
1549	zodoende	daarom

Les 14

1550	design (het)	het ontwerp
1551	stofzuiger (de)	vacuum cleaner/aspirateur/Staubsauger/elektrik süpürgesi; stofzuigers
1552	waterkoker (de)	een apparaat waarmee je water kookt; waterkokers
1553	bureaustoel (de)	office chair/fauteuil de bureau/Schreibtischstuhl/ofis koltuğu; bureaustoelen
1554	ontwerper (de)	designer/créateur/Entwerfer/desinatör; ontwerpers
1555	staat ... bij ... stil	denkt na over iets
1556	vormgeving (de)	het design
1557	piekeren	nadenken; piekeren-piekerde-gepiekerd
1558	puzzelen	een oplossing zoeken; puzzelen-puzzelde-gepuzzeld
1559	telefoneren	opbellen; telefoneren-telefoneerde-getelefoneerd
1560	trendy	volgens de laatste mode
1561	verlanglijstje (het)	een lijstje met dingen die je graag wil hebben; verlanglijstjes
1562	zakenman (de)	iemand die geld verdient in de handel; zakenmannen
1563	tiener (de)	iemand tussen de tien en de twintig; tieners
1564	nagedacht	nadenken-dacht na-nagedacht
1565	doelgroep (de)	een bepaalde groep mensen waarvoor het gemaakt is; doelgroepen
1566	gebruiksvriendelijk	makkelijk om te gebruiken
1567	toepassing (de)	gebruiken in de praktijk; toepassingen
1568	beschikken over	hebben; beschikken-beschikte-beschikt
1569	milieuvriendelijk	niet schadelijk voor het milieu
1570	ga er maar aan staan	dat valt niet mee
1571	minimalistisch	beperkt/eenvoudig
1572	experimenteel	iets nieuws proberen
1573	onconventioneel	buiten de vaste ideeën
1574	innovatief	vernieuwend
1575	eigenwijs	niet luisterend naar andere adviezen
1576	exportartikel (het)	iets wat je naar het buitenland exporteert; exportartikelen
1577	in gebruik geraakt	bekend geworden
1578	inspiratiebron (de)	een persoon of gebeurtenis waar een kunstenaar inspiratie (nieuwe ideeën) vandaan haalt; inspiratiebronnen
1579	ontwierp	bedacht en maakte; ontwerpen-ontwierp-ontworpen
1580	uiterlijk (het)	de buitenkant
1581	onbeschilderd	niet beschilderd
1582	primaire kleuren	basiskleuren: rood, geel en blauw
1583	strak	recht
1584	lijn (de)	streep van A naar B; lijnen
1585	zigzag	zie fig. 14.5
1586	opgebouwd uit	geconstrueerd; opbouwen-bouwde op-opgebouwd
1587	rechthoek (de)	zie fig. 1; rechthoeken
1588	stroming (de)	stijl of richting in de kunst; stromingen
1589	latere	uit een latere tijd
1590	als twee druppels water op elkaar lijken	erg op elkaar lijken

1591	afwezigheid (de)	absentie
1592	versieringen	decoraties; de versiering
1593	wolkenkrabber (de)	zeer hoog flatgebouw; wolkenkrabbers
1594	hoofdkantoor (het)	het centrale kantoor; hoofdkantoren
1595	oppervlak (het)	surface/surface/Oberfläche/yüzey; oppervlakken
1596	hectare (de)	10.000 m ² ; hectares of hectaren
1597	opmerkelijk	opvallend, bijzonder
1598	poten	langwerpige onderdelen; de poot
1599	dwarsverbinding (de)	cross connection/section transversale/Radialverbindung/çapraz bağlantı; dwarsverbindingen
1600	voorovergebogen	naar voren gebogen; vooroverbuigen-boog voorover-voorovergebogen
1601	won	kreeg vanwege een prestatie; winnen-won-gewonnen
1602	prijzen	wat je krijgt als je een wedstrijd wint; de prijs
1603	kijk (de)	visie, gedachten, ideeën
1604	gefascineerd	geboeid; fascineren-fascineerde-gefascineerd
1605	menselijke	van de mens; menselijk
1606	geconcentreerd	samengebracht; concentreren-concentreerde-geconcentreerd
1607	onverenigbaar	niet goed of niet makkelijk te combineren
1608	verticaal	lijn van boven naar beneden; verticale
1609	per definitie	in alle gevallen, altijd
1610	buigen	van vorm veranderen; buigen-boog-gebogen
1611	kubus (de)	zie fig. 1; kubussen
1612	thermoskan (de)	geïsoleerde kan waarin je een vloeistof koud of warm kunt houden; thermoskannen
1613	vernieuwend	innovatief, nieuw gemaakt of bedacht
1614	grensverleggend	totaal nieuw
1615	excentriek	heel ongewoon
1616	paal (de)	pole/bâton/Pfahle/direk; palen
1617	gekanteld	gedraaid; kantelen-kantelde-gekanteld
1618	buitenkant (de)	de kant die je van buiten ziet; buitenkanten
1619	stelt voor	beeldt uit; voorstellen-stelde voor-voorgesteld
1620	denk je ... in	bedenk, stel je voor
1621	schuine	niet verticaal; scheef
1622	wand (de)	de muur; wanden
1623	uitzicht (het)	zicht, wat je ziet
1624	driehoekige	niet vierkant maar met drie hoeken
1625	anders dan anders	speciaal, bijzonder
1626	rolstoelgebruiker (de)	persoon die in een rolstoel (wheelchair/chaise roulante/Rollstuhl/tekerleki sandalye) zit; rolstoelgebruikers
1627	roept op	laat omhoogkomen; oproepen-riep op-opgeroepen
1628	gedurfd	gewaagd, extravagant
1629	ovaal (het)	zie fig. 1; ovalen
1630	antraciet	donker grijs
1631	zijdezacht	heel erg zacht
1632	doet-ie	doet hij
1633	gewone broertje	hier: een gewone, simpele, niet-design thermoskan
1634	meerwaarde (de)	extra waarde
1635	winkelketen (de)	serie van winkels met dezelfde naam; winkelketens
1636	haalt ... in huis	neemt in dienst
1637	toptalent (het)	getalenteerde mensen; toptalenten
1638	ontwerpwedstrijd (de)	wedstrijd wie het beste ontwerp kan maken
1639	functioneel	nuttig, praktisch
1640	betaalbaar	niet te duur
1641	recyclebare	geschikt voor hergebruik
1642	landschapsinrichting (de)	organisatie van delen van het landschap

1643	moerasland (het)	overgangsgebied tussen land en water
1644	reliëf (het)	hoogteverschil; reliëfs
1645	drooggelegd	droog gemaakt; droogleggen-legde droog-drooggelegd
1646	ingedeeld	verdeeld; indelen-deelde in-ingedeeld
1647	slotenpatroon (het)	de indeling van de sloten; slotenpatronen
1648	vlakverdeling (de)	verdeling in aparte stukjes
1649	abstracte	stroming in de (moderne) kunst waarin niet volgens de werkelijkheid geschilderd enz. wordt
1650	saai	vervelend, niet interessant
1651	welnee	helemaal niet!
1652	rechte	niet schuin, niet krom
1653	kerktoren (de)	church tower/clocher/Kirchturm/kilise kulesi; kerktorens
1654	verdeling (de)	lijn
1655	takken	branches/branches/Zweige/dallar; de tak
1656	zelden	bijna nooit
1657	transparant	doorzichtig
1658	willekeurige	zomaar
1659	een keur aan	heel veel verschillende
1660	logo (het)	plaatje of letters als herkenningsteken van een bedrijf of van een merk; logo's
1661	uit ... weiden	uitgebreid te praten; uitweiden-weidde uit-uitgeweid
1662	dromerig	met je gedachten bij iets anders
1663	sprekende	heldere
1664	geïrriteerd	geërgerd
1665	reclametruc (de)	een list om je iets te laten kopen; reclamestruc
1666	flauwekul (de)	onzin, nonsens

Les 15

1667	wacht ons	krijgen wij
1668	glorieuze	geweldige, mooie
1669	gemakken	comfortabele zaken; het gemak
1670	dagboekfragmenten	stukken van een dagboek (diary/journal/Tagebuch/günlük)
1671	fantasie (de)	verbeelding, geen werkelijkheid; fantasieën
1672	doemscenario (het)	zeer negatief beeld van de toekomst; doemscenario's
1673	droom (de)	(positief) fantasiebeeld; dromen
1674	bewolkt	met wolken
1675	sneeuw (de)	snow/neige/Schnee/kar
1676	verhuizing (de)	vertrek naar een andere woning
1677	zonnepanelen	panelen, meestal op een dak, die zonne-energie omzetten in elektriciteit; het zonnepaneel
1678	touch screens	schermen, bijv. van een computer, die je met aanraking kunt bedienen; de/het touch screen
1679	stroom (de)	elektriciteit
1680	bedorven	niet goed meer, zuur of rot geworden; bedorven-bedierf-bedorven
1681	koelkast (de)	fridge/frigo/Kühlschrank/buzdolabı; koelkasten
1682	openmaken	openen; openmaken-maakte open-opengemaakt
1683	huilt	verdrietig is, er komen tranen uit de ogen; huilen-huilde-gehuild
1684	spraakherkenningssoftware (de)	computerprogramma's die kunnen herkennen wat men zegt
1685	frustrerend	vervelend, irritant
1686	dorst (de)	de behoefte om te drinken
1687	overgrootvader (de)	de vader van je opa
1688	interesseert	heeft belangstelling voor; interesseren-interesseerde-geïnteresseerd
1689	smakelijke	interessante, met plezier; smakelijk

1690	verheugt zich op	is blij met iets wat nog gaat gebeuren; verheugen-verheugde-verheugd
1691	stiekem	zonder dat andere mensen dat zien of merken
1692	met de gebakken peren zitten	in de problemen zitten
1693	ingebouwde	geplaatste, geïntegreerde; inbouwen-bouwde in-ingebouwd
1694	windstil	zonder wind
1695	uitsterven	verdwijnen; uitsterven-stierf uit-uitgestorven
1696	behoeden	beschermen tegen; behoeden-behoedde-behoed
1697	verzinnen	bedenken
1698	knoppen	buttons/boutons/Knöpfe/dü meler; de knop
1699	gezichtsuitdrukkingen	emoties die je in het gezicht kunt zien; de gezichtsuitdrukking
1700	gebaren	een beweging met de handen die iets uitdrukt, iets wil zeggen; het gebaar
1701	glimlach (de)	smile/sourire/Lächeln/gülümseme
1702	traan (de)	een druppel die uit je ogen rolt; tranen
1703	domme	niet intelligente
1704	afgesteld	geregeld, georganiseerd, gezet; afstellen-stelde af-afgesteld
1705	geïnterpreteerd	opgevat, begrepen; interpreteren-interpreteerde-geïnterpreteerd
1706	schat (de)	lief, aardig mens; schatten
1707	elektrische	niet mechanisch, op elektriciteit werkend
1708	fluisterde	sprak heel zacht (zonder de stem te gebruiken); fluisteren-fluisterde-gefluisterd
1709	smaak (de)	wat je met je mond kunt proeven
1710	professoren	titel van hoogleraren. Hier: mensen die heel veel gestudeerd hebben; de professor
1711	afweten	weten; afweten-wist af-afgeweten
1712	verwijtend	boos; je laat merken dat je iets verkeerd vindt
1713	uitschakelen	uitzetten; uitschakelen-schakelde uit-uitgeschakeld
1714	handgeschreven	met een pen geschreven, niet geprint
1715	schitterend	geweldig, fantastisch
1716	feestelijke	vrolijke, passend bij een feest
1717	genoten	plezier gehad; genieten-genoot-genoten
1718	verwennerij (de)	mooie en leuke dingen die je krijgt, waarmee je verwend of vertroeteld wordt
1719	grijpt in	neemt maatregelen, handelt omdat iets fout gaat; ingrijpen-greep in-ingegrepen
1720	zet in	laat werken; inzetten-zette in-ingezet
1721	militairen	soldaten; de militair
1722	een en al	allemaal, helemaal
1723	planeten	hemellichaam dat om de zon draait, zoals Venus of Mars; de planeet
1724	tekortkomen	niet genoeg hebben; tekortkomen-kwam tekort-tekortgekomen
1725	raketten	voertuig dat ver de lucht in geschoten kan worden, bijv. naar de maan; de raket
1726	Mars	een planeet met de naam Mars
1727	zeewier (het)	zeeplanten
1728	bah	dat zeg je als je iets vies of vervelend vindt
1729	cyberoorlog (de)	conflicten via de computer
1730	zuiveren	zuiver, puur maken; zuiveren-zuiverde-gezuiverd
1731	longen	lungs/poumons/Lungen/akciğerler; de long
1732	schaap (het)	sheep/brebis/Schaf/koyunlar; schapen
1733	inbrengen	implanteren; inbrengen-bracht in-ingebracht
1734	marathon (de)	wedstrijd hardlopen, ca. 40 km
1735	hardloopclub (de)	groep die hardloopt
1736	100+-ers/honderd-plussers	mensen die meer dan honderd jaar oud zijn; de 100+-er
1737	de een na de ander	veel mensen
1738	zich bekeert	van religie veranderen; bekeren-bekeerde-bekeerd
1739	genetische	van erfelijk materiaal, van de genen
1740	echtbaar (het)	getrouwde mensen; echtparen
1741	muzikale	goed in muziek
1742	capaciteiten	bekwaamheden, mogelijkheden; de capaciteit

1743	overhalen	overtuigen; overhalen-haalde over-overgehaald
1744	zonde	jammer, pech
1745	velden	land waarop niet is gebouwd; het veld
1746	nagebouwd	geïmiteerd, nageemaakt; nabouwen-bouwde na-nagebouwd
1747	keek m'n ogen uit	wist niet wat ik zag, zo veel!
1748	vuur (het)	fire/feu/Feuer/ate; vuren
1749	levensgevaarlijk	zeer gevaarlijk, waar je dood van kunt gaan
1750	kasten	meubels om dingen in te bewaren; de kast
1751	e.d.	en dergelijke, enzovoort
1752	3D-printers	printer waarmee je 3D-beelden kunt afdrukken; de 3D-printer
1753	voertuigen	middel waarmee je mensen of dingen kunt vervoeren/transporteren; het voertuig
1754	wielen	rond voorwerp waarmee bijv. auto's en fietsen kunnen rollen; het wiel
1755	vloeistof (de)	liquid/liquide/Flüssigkeit/sivl; vloeistoffen
1756	begroeiing (de)	planten die erop groeien
1757	knippen	korter maken door te snijden; knippen-knipte-geknipt
1758	virtuele	niet echte
1759	boeken	reserveren; boeken-boekte-geboekt
1760	psychische	mentale
1761	keken	onderzochten; kijken-keek-gekeken
1762	zelig	waar je medelijden mee hebt, vervelend
1763	DNA (het)	genen
1764	sluiten van vriendschappen	vrienden maken; sluiten-sloot-gesloten
1765	matchen	combineren, koppelen, bij elkaar brengen; matchen-matchte-gematcht
1766	op goed geluk	willekeurig, blindelings, zonder planning
1767	presteren	prestaties leveren, werken; presteren-presteerde-gepresteerd
1768	revalideren	weer leren bewegen na een ongeluk of operatie; revalideren-revalideerde-gerevalideerd
1769	gerepareerd	in orde gemaakt; repareren-repareerde-gerepareerd